ANT

Haftalık Dergi • 12 Mart 1968 • Sayı: 63 • 125 Kuruş

İRTİCA BAŞ İSTİYOR

HAFTANIN NOTLARI

İnönü'yü suçladı

YTP'nin feshedilmesi için hazırlıklar sürdürülürken son bir silkiniş yapılarak İrfan Aksu'dan boşalan Genel Başkanlığa Yusuf Azizoğlu getirildi. Yeni YTP lideri Yusuf Azizoğlu. verdiği demeçte partinin feshedilmesini düşünmediklerini belirttikten sonra Seçim Kanunu değişikliğinden Demirel kadar İnönü'nün de sorumlu olduğunu açıkladı ve şöyle dedi: «Bu kanunun getirilmesinde İnönü iktidarı, biz engelleme istemiyoruz, şeklindeki beyanı ile teşvik etmiş ve Demirel'i bu yola itmiştir. İnönü, Demirel'e bir taraftan yürü, bir taraftan da karşındayım, diyor. AP, bu değişiklikle, yüzde 54 oyla meclise yüzde 75 oranında Milletvekili sokmak emeli peşindedir.»

4 mart

TİP İzmit kongresi

● Türkiye İşçi Partisi'nin Kocaeli İl Kongresi, İzmit Halkevi Salonu'nda Genel Başkan Aybar, Kocaeli Senatörü Fatma İşmen, Genel Sekreter Rıza Kuas, Kemal Nebioğlu, Ali Karcı ve Nazife Cemgil'in iştirakiyle yapıldı. Olağanüstü ilgi gören ve 650 kişilik salonu hıncahınç doldurmuş 2 bine yakın dinleyici tarafından izlenen kongrede İl Başkanı Şinasi Yeldan'ın çalışma raporuna ek olarak okuduğu sanayi, tarım ve sendikacılık raporları büyük ilgi topladı. Genel Başkan Aybar, esaslarını yedinci sayfamızda okuyacağınız bir konuşma yaparak son günlerin siyasi gelişmeleri üzerine TİP'in görüşlerini açıkladı.

T. Emeksiz büstü

● Parlâmentoda 27 Mayıs Anayasası'nı değiştirmek için hazırlıklar devam ederken partizan yöneticiler de, 27 Mayıs'ın bütün sembollerini ortadan kaldırmak için hummalı bir faaliyet içerisindedir. Son olarak gönül maceraları. gazetelerde tefrika konusu olan AP li Adana Belediye Başkanı Ali Sepici, Adana'daki Turan Emeksiz Büstü'nün yerinin değiştirilmesine karar vermiştir. Karar büyük tepki yaratmış ve Orman Fakültesi kendisine şu telgrafı çekmiştir: «Devrim şehidi Turan Emeksiz'in büstünü kaldırmak dansözlerle oynaşmak kadar kolay değildir!»

Baykurt konuştu

● Bir süre önce Bakanlık emrine alınarak hakkında dâva açılan TÖS Genel Başkanı Fakir Baykurt, TÖS Muğla Kongresi'nde bir konuşma yaparak «Yıllardan beri gücü yeten öğretmene saldırıyor. Küçültmenin, iftiranın bini bir para... Bugün de politika yaptığımızı, görevimizin dışına çıktığımızı söylüyorlar. Halkla öğretmenin arasını açmak istiyorlar.» dedi ve iktidarın başvurduğu tedbirlerin öğretmenleri yolundan alakoyamayacağını söyledi.

5 mart

Kabinede değişiklik

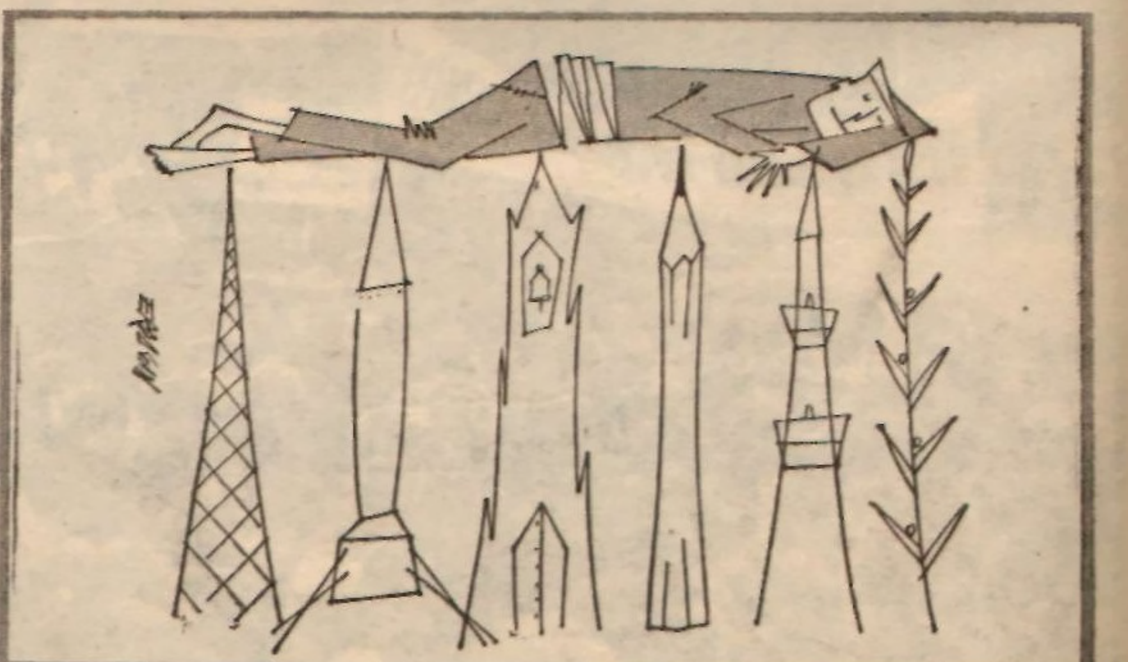
● Demirel'in bu ay Kabineyi değiştirmesi bekleniyor. Tekel Bakanı İbrahim Tekin'in, Devlet Bakanı Kâmil Ocak'ın, Milli Eğitim Bakanı İlhami Ertem'in, Turizm ve Tanıtma Bakanı Nihad Kürşad'ın ve Devlet Bakanı Hüsamettin Atabeyli'nin kabine dışı bırakılacağı söylenmektedir. Öte yandan, geçen hafta Resmi Gazete'de yayınlanan bir başbakanlık kararı ile Turizm ve Tanıtma Bakanlığı'nın basın yayın hizmetleri ve Anadolu Ajansı, Başbakanlığa bağlanmıştır.

Miting nasıl basıldı?

● Devrimci gençliğin Ankara'da düzenlediği kanuni Anayasa Mitingi'nin emniyet kuvvetlerinin gözleri önünde basılışı ile ilgili tertipler gün ışığına çıkmaktadır. Başbakan Demirel'in, İçişleri Bakanı Faruk Sükan aracılığıyla yakından izlediği Anayasa Mitingi'nin yapılacağı 24 Şubat Cumartesi sabahı Demirel ile AP Genel Başkan yardımcısı Talât Asal arasında bir görüşme olmuştur. Bu görüşmeyi Asal'ın AP Gençlik Kolları Başkan ve yöneticileriyle yaptığı görüşmeler izlemiş ve Kadın Kolları'ndan Selma Yüksel kanunsuz toplantı yapan ve miting basanlar arasındaki yerini almıştır. Kanuni Anayasa Mitinginin basılışı sırasında Kurtuluş Lisesi'nden telefonla Asal'a aralıksız bilgi verilmiş, akşam üzeri ise Başbakanlık Özel Kalem Müdürlüğü'nden Turgut Yeğen, AP Genel Merkezi önünde olayları yakından izleyip yetkilileri olup bitenden haberdar etmiştir.

2 kitap toplatıldı

● İstanbul mahkemelerince «komünizm propagandası» yapıldığı gerekçesiyle iki kitap daha toplatılmıştır. Bu kitaplar Nâzım Hikmet'in yazdığı ve Gün Yayınevi'nin yayınladığı «Yaşamak Güzel Şey Be Kardeşim» romanı ile Nikos Kazancakis'in yazdığı ve Habora Yayınevi'nin yayınladığı «Toda Raba» romanıdır.

6 mart

ANT dâvaları

● Bir süre önce TÖS Salonu'nda yapılan açık oturumda yaptığı konuşmasından dolayı yazar İlhan Selçuk hakkında Cumhuriyet Savcılığı **«komünizm propagandası»** yapıtığı gerekçesiyle TCK.'nun 142. maddesine göre dâva açmıştır. Konuşmayı ANT'ta yayınladığımız için Sorumlu Müdürümüz Yaşar Uçar hakkında da aynı maddeye göre dâva açılmıştır. Savcılık Selçuk hakkında 10 yıla kadar, Yaşar Uçar hakkında da 15 yıla kadar hapis cezası istemektedir. Öte yandan, aynı açık oturumda konuşan Mihri Belli ile bu konuşmayı Türk Solu Dergisi'nde yayınlayan sorumlu müdür Vahap Erdoğdu hakkında da yine 142. maddeye göre «komünizm propagandası» yaptıkları gerekçesiyle iki dâva açılmıştır. ANT hakkında daha önce açılmış olan dâvaların duruşmalarına da devam edilmektedir. **«Ekmek yediği sofraya bıçak sokanlar»** başlıklı yazısından dolayı Yaşar Kemal ile Sorumlu Müdürümüz Yaşar Uçar hakkında T.C.K.'nun 312. maddesine göre **«sınıfları tehlikeli surette kin ve adavete teşvik ettikleri»** iddiasıyla açılan dâvanın ikinci duruşması Toplu Basın Mahkemesi'nde yapılmış ve bazı hususların tesbiti için duruşma başka güne bırakılmıştır.

Özel beraat etti

● **Kastamonu'da yayınlanan** «Bozukdüzen» **şiirinden dolayı T.C.K. nun 312. maddesine göre Toplu Basın Mahkemesi'ne verilen yazar Siyami Özel, duruşması sonunda beraat etmiştir.**

7 mart

Gürkan hüküm giydi

● **Savcıya hakaret ettiği gerekçesiyle yargılanan Siyasal *Bilgiler Fakültesi Öğrenci* Derneği Başkanı Uluç Gürkan'a Ankara 1. Asliye Ceza Mahkemesi'nde 284 lira para cezası verilmiştir. Yargıç, Gürkan'ı önce üç ay hapis, 500 lira para cezasına mahkûm etmiş, sonra da savcının hakarete yol açtığı gerekçesiyle cezayı 22 gün hapis, 125 lira para cezasına indirmiş, olay sırasındaki psikolojik durumu da gözönünde tutarak, Gürkan'ın 18 gün hapis 104 lira para cezasına mahkûm edilmesine ve bu cezanın para cezasına çevrilerek sonuç itibariyle 284 lira ağır para cezası ödemesine karar vermiştir. Gürkan'ın avukatları cezaya itiraz etmişlerdir.**

Fiyatlar artıyor

● Toptan eşya fiyatları endeksi on puan yükselmiştir. Yükselmeye gıda maddeleri ve yemler alt endeksinin 9, sanayi hammaddeleri ve yarı *mamûlleri alt endeksinin* 13 puanlık artışları yol açmıştır. Aylık ortalamalara göre, altın fiyatları 1967'de bir yıl öncesine göre hissedilir derecede hızla artmış, başlıca serbest para piyasalarında paramızın değeri 1966'da az, 1967 de hissedilir bir düşme göstermiştir.

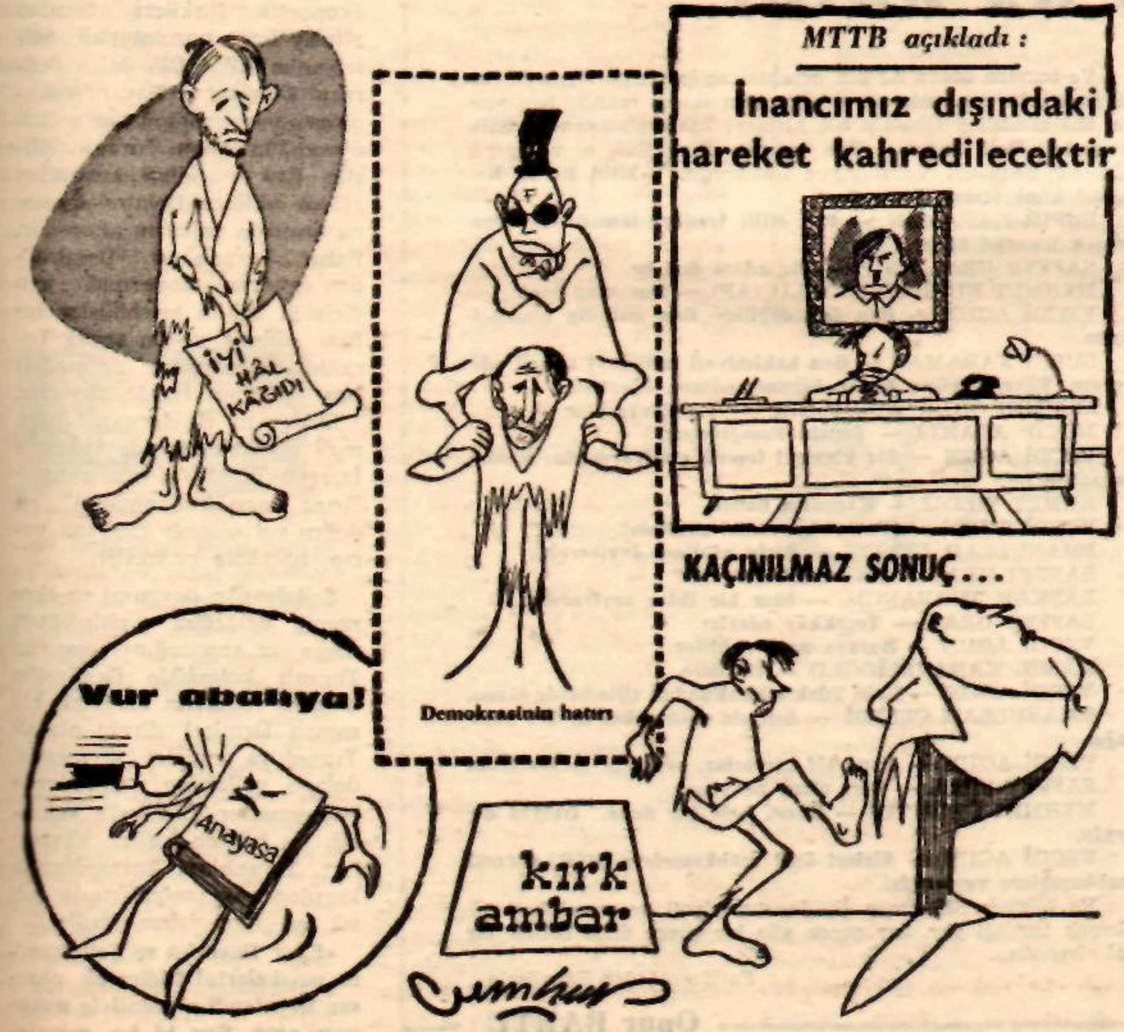
8 mart

Osman'ın gayreti

● AP iktidarının son günlerde oy hesabıyla irticaa devamlı *tâviz vermesi karşısında* MP Lideri Osman Bölükbaşı da, **«iktidarı iktidarın silâhı ile vurmağa»** karar vermiştir. Genel Yönetim Kurulu'na aldığı gazeteci İstiklâl Yaradılış yoluyla eski Diyanet İşleri Başkanı İbrahim Elmalı ile sıkı ilişki kuran Bölükbaşı, böylece seçimlerde izleyeceği yolu da açıklamıştır. Diyanet İşleri Başkanı iken nurcu olduğu yolunda söylentiler çıkan ve **«Alevilik sönmüştür»** cümlesiyle ortalığı karıştıran Elmalı'nın MP'ye transferi Demirel'i telâşa düşürmüştür. Cümle mahkemelerde **«asker mektubu»** olarak nitelendirilen Recai Galip Okandan'ın **«Kamu Hukuku»** kitabından başka kitap okumadığı bilinen Bölükbaşı, son günlerde Saidi Nursi'nin külliyatını da hatim etmeğe başlamıştır. Bütün bunlar, seçim kampanyasında düzenlenecek MP ve AP mitinglerinde sık sık yeşil bayrakların yarışacağını göstermektedir.

ANT okurlarına

● **Bayram'da dağıtımın imkânsız olması dolayısıyla ANT'ın bu sayısı Cuma sabahı basılmış ve Cumartesi gününden itibaren piyasaya verilmiştir. Önümüzdeki sayıdan itibaren ANT yine Salı günleri okurlarımıza sunulacaktır. Okurlarımızın bayramını kutlar, neşeli tatiller geçirmelerini dileriz.**

HAFTANIN YORUMU

DOĞAN ÖZGÜDEN

Sol'un yakın hedefleri

Türkiye'de düşünmekten yana nasibi olan herkesin kafasında bugün aynı soru vardır: «Seçim olacak mı? Olursa nasıl olacak?» **Bu soru üzerinde kafa yoranlara hak vermemek elde değildir; çünkü AP kendisini öylesine bir kör gidişe kaptırmıştır ki, seçimden başka alternatifler de, ister istemez, yakın geleceğin ihtimaller tablosunda kalın çizgilerle yer almaktadır. Bu alternatifler içinde en göze çarpanı ise, teşkilâtı ile, yayınları ile, sokak gösterileriyle, cellâtlara görev müjdeleriyle gelişini bugünden haber veren bir** «gerici ihtilâl»**dir... İktidar tarafından oy hesaplarıyla sırtı sıvazlanan irtica, geçen pazar Taksim Alanı'nda kartlarını açıkça ortaya koymuş, Endonezya örneği bir kan banyosuna hazırlandığını, baş istediğini ilân etmiştir.** «Gerici ihtilâl», **büyük bir ihtimâlle yeni bir 31 Mart, yeni bir Menemen yaratarak lâik ve sosyal cumhuriyet rejimine son ve öldürücü darbesini indirmeğe kadar işi vardıracaktır. Böyle bir ihtimâlin gerçekleşmesi halinde, muhakkak ki Türkiye'nin devrimci zinde güçleri, lâik ve sosyal cumhuriyeti korumak için anayasanın kendilerine tanıdığı** «direnme hakkı»**nı tereddüt etmeden kullanacaklardır.**

Yukarıda sayılan ihtimallerin gerçekleşmesi halinde **«Seçim olacak mı?»** sorusunu olumlu şekilde cevaplandırmak imkânı kalmayacaktır. Çünkü, ister **«gerici ihtilâl»**, isterse zinde güçlerin **«direnme hareketi»** başarıya ulaşsın, Türkiye'de uzun süre için seçime dayanan demokratik bir düzenden söz etmek mümkün olmayacaktır. Ancak, son günlerin gelişmelerine bakarak **«nasıl olsa seçim olmayacak»** düşüncesine kapılıp her şeyi oluruna bırakmak, özellikle sosyalistler için bağışlanmaz bir hatadır. Yukarıdaki ihtimaller bir kaç yıl sonra gerçekleşebileceği gibi, çeşitli nedenlerle hiç gerçekleşmeyebilir de... Bu itibarla, Türkiye sosyalistleri bir yandan muhtemel bir gerici ihtilâl karşısında nasıl bir direnmede bulunacaklarını hesaplarken bir yandan da bu yıl yapılacak olan mahalli ve kısmi seçimlerle gelecek yıl yapılacak olan genel seçimlere büyük bir gayretle hazırlanmak zorundadırlar. Bugüne kadar küçük partilere hâkim olan **«nasıl olsa milli bakiyeden beş on milletvekili çıkartırız»** hesabının yerini artık daha büyük hedefler için yapılacak yoğun çalışmalar almalıdır.

Nedir bu yakın hedefler? Bunun cevabı, yine d'Hont sistemini getiren Seçim Kanunu'nda bulunmaktadır. Her sosyalistin hedefi, kendi ilindeki toplam seçmen sayısını o ilden çıkacak milletvekili sayısına bölmek ve elde edilen rakkam kadar oyu TİP'e kazandırmak için şimdiden mücadeleye girişmektir. Meselâ bir ilde 75 bin seçmen varsa ve o ilden 3 milletvekili çıkacaksa, o ildeki sosyalistlerin görevi, genel seçimlere kadar TİP'e 25 bin oy sağlayabilecek yoğun bir çalışmaya girişmektir. Ancak böylesine bir çalışma sonundadır ki, her ilden bir sosyalist milletvekili seçtirilmese bile, asgari parlâmentoda grup teşkil edecek kadar temsilci kazanmak mümkün olabilir. Aksi takdirde, bütün Türkiye'de sosyalistler toplam olarak 1 milyona yakın oy kullansalar da, en az 10 ilde barajı aşamazlarsa, TİP'in mecliste grup teşkil etmesi mümkün olamaz. Göze çarpan bir başka büyük tehlike de, sol eğilimli seçmenlerin «TİP bu ilde nasıl olsa barajı aşamaz, hiç değilse ortanın solu'nu kuvvetlendirelim» **düşüncesine kapılarak oylarını saptırmalarıdır. Bilinmelidir ki, CHP grubunun Seçim Kanunu değişikliğine şiddetle karşı çıkmamasının, hattâ alttan alta desteklemesinin ardında bu hesap yatmaktadır. Türkiye sosyalistleri bu oyuna gelmemelidir. Yakın hedefler ortadadır, bu hedeflere ulaşmak için mücadele, bugünden tezi yok, başlamalıdır...**

Demirel Bayar'a karşı savaş açtı

Şimdiye kadar hep pasif mukavemet halinde olan Demirel nihayet Bayar'a karşı sert mücadeleye karar verdi.

Bugün Türkiye'nin kaderi üzerinde söz sahibi kişilerin adları şöyle bir sıralanacak olursa, aralarında Mığırdıç Şellefyan'a da rastlaır. Yalnız Şellefyan adı tek başına hiç bir anlam ifade etmez. Eğer, Şellefyan'ın yanına Demirel ve Bayar adları da eklenip de üçgen çizilirse, Türkiye'nin bugünü ve yarını kendiliğinden ortaya çıkar.

Demirel'in, ünlü Ege gezisinden bir kaç gün önce kurduğu saatli bomba, geçtiğimiz Pazartesi günü patlamıştır. Daha doğrusu Demirel, kendisini devirmek için uzun süreden beri hazırlıklar yapan ve çalışmalarını yeraltında sürdürenlere karşı **«Hücum»** emri vermiştir.

Ankara'da yayınlanan ve tirajı bir kaç bini bulmayan Son Baskı adlı gazetenin birinci sayfasında, Şubat ayı sonundan itibaren yayınlanan soru işareti biçimindeki anonsun sebebi, 1 Mart'ta açıklanmıştır, Gazetenin birinci sayfasında soru işaretinin yerini alan anonsta şöyle denilmiştir:

«Yılın en büyük ifşaatı Açıklıyoruz:

1 — Celâl Bayar ne yapmak istiyor?
2 — «Bizim Ev» hikâyesinin içyüzü nedir?
3 — Celâl Bayar müslim ve gayrimüslim ajanları vasıtasıyla Adalet Partisi içinde hangi entrikaları çevirmek istiyor?

Ve her gün yeni bir ifşaat, yeni bir olay.

Yazan: İzzettin Turanlı»

AP - DP, daha doğrusu Demirel Bayar mücadelesinde kulanılan İzzettin Turanlı'nın *kim olduğunu bilmeden* konuyu ve mücadelenin dehşetini, altında yatanları öğrenmek mümkün değildir.

1962 yılında yayın hayatına son veren **«Ekspres»** Gazetesinin son sayılarında, ikinci sayfasında **«Nusret Fazıl»** imzası ve **«Rotatif İzzet»** başlıklı bir dizi yazı, İzzettin Turanlı'nın kişiliği hakkında bir hayli ilgi çekici gerçekleri ortaya koymuştu. Bu yazı dizisine göre, Turanlı, Demokrat Parti iktidarının ilk yıllarında hasbelkader ve bir kaç kuruşla müteahhitliğe başlamış, tehlikeli derecede zeki bir kişidir. Bir çok kimseye olduğu gibi, Turanlı'ya da Menderes **«Yürü ya kulum»** demiş, bir avuç sermaye ile düzene ayak uyduran çiçeği burnundaki müteahhit, kısa zamanda İller Bankası'nın en muteber müşterilerinden biri olmuştu. Ve gene bu yazı dizisinde Turanlı'nın, ünlü Suzan Sözen ile olan dostluğunu Menderes için kullandığı açıklanmıştır. Fakat, unutulan nokta, taa işin başından bu yana, Mığırdıç Şellefyan adlı kişinin Turanlı'nın elinden tutması olmuştur.

1960 27 Mayıs İhtilâlinden sonra, ortalıkta pek görünmeyen Turanlı, Kasım Gülek'in batırdığı **«Tanin»** Gazetesi tesislerini Ankara'ya naklettirdikten sonra kiralayıp, gazeteciliğe başlamıştır.

«TURAS» adlı seyahat şirketi ile Türk Hava Yollarına dörtyüz bin lira borçlanan ve sonra şirketi kapatıp Türk Hava Yollarının alacak için uzanan ellerini böğründe bırakacak kadar, şirketler üzerinde oynanan oyunların ve bahsi müştereklerin inceliklerini bilen Turanlı, Şellefyan ile birlikte İstanbul'da Haber Gazetesini çıkarmaya başlamıştır. Bir süre sonra Haber Gazetesini yürütemeyip Mithat Perin'e *teslim etmek zorunda* kalan Turanlı'nın, çeşitli nedenlerle Şellefyan ile olan hissi ve ekonomik ilişkileri, bundan altı ay önce bozulmuştur. Şellefyan'ın AP - DP daha doğrusu Demirel - Bayar mücadelesindeki rolünü ve ikili oynadığını bilen Turanlı, **«Bizim Ev»** müridleri arasından afaroz edilince, Demirel'e rampa etmenin yollarını aramıştır. Fakat, Turanlı'nın Demirel'den randevu koparmak için giriştiği bütün teşebbüsler reddedilmiş, ve bu arada Turanlı'nın haberdar olmadığı bazı plânlar tezgâhlanmıştır.

Süleyman iktidarının başı, mali güçlükler içinde bulunan İzzettin Turanlı'yı eski patronlarına karşı kullanmanın en doğru yol olacağı kanısına varıp, harekete geçmiştir.

Şellefyan'ın duygusal ve ekonomik desteğini yitirdikten sonra ve yapacağını şaşıran Turanlı, kolaylıkla Demirel'in oltasına gelmiştir. Tabii hiç bir zaman Demirel, direkt olarak Turanlı'ya emirler vermemiş, *dolaylı yollardan telkinlerle* bulunmuştur. Demirel'e yakınlığı ile bilinen kişiler, akşamları Turanlı'nın karargâhında kurulan rakı sofralarında sık sık, şu fikri işlemişlerdir:

«Eğer Bayar'ın ve Şellefyan'ın maskelerini indirecek olursan Beyefendi ziyadesiyle memnun olur. Sen ki bu memle-

şu bizim parlamento!

Ha gayret, az kaldı

Şudur - budur, şöyledir - böyledir, fakat bana göre Adalet Partisi *Rize Senatörü Vecdi Agun önemli kişidir*. Önemli kişidir, çünkü AP'lilerin bir türlü söyleyemedikelrini, gürültülere, protestolara rağmen Cumhuriyet Senatosu kürsüsünden söylemiş ve sözleri zabıtlara geçmiştir.

«— Tabii senatörler, siz kimi temsil ediyorsunuz Milletin gerçek temsilcileri biziz, siz kimin temsilcilerisiniz? Siz kimseyi temsil etmiyorsunuz... Benim kanaatim bu, bu kanaatimi bu kürsüden söylemeye de kimse engel olamaz... Tabii senatörlük müessesesini Türk hukukundan temizleyeceğiz. Onları hususi mahkemelere sevketmeyeceğiz, medeni normal mahkemelere vereceğiz.»

Süleyman iktidarının Seçim Kanunu ile birlikte Senatoya getirdiği **«MDO Soruşturması»** ile ilgili dokunulmazlık dosyaları görüşülürken, diğer AP'liler de, tabii senatörlere, dolayısiyle 27 Mayıs'a karşı öc alma duygularını dile getirmekte Agundan geri kalmamışlardır. Salı günkü birleşimde zaptı sabık hakkında söz alan AP'li Mustafa Deliveli, Kadri Kaplan'ın ihtilâlden haberi olduğunu açıklamış olmasına rağmen savcıya ifade vermediğini söyleyince, ilk tepki Kadri Kaplan'dan gelmiştir. Bundan sonra olup bitenler şöyledir:

KADRİ KAPLAN — **Edepsiz herif.**
DELİVELİ — **Tabii üyeliği millet kabul etmiyor.**
SEZAİ OKAN — **İtoğlu it, eşoğlueşek!**
DELİVELİ — **Evet, tabii üyeliği kabul etmiyor.**
SUPHİ KARAMAN — **Ahlâksız.**
MUCİP ATAKLI — **Terbiyesiz herif.**
ŞÜKRAN ÖZKAYA — **Ziraat Bankasından aldığın krediler ne oldu?**
DELİVELİ — **Sayın arkadaşlar, evet, tabi senatörlüğü kabul etmiyor.**
KÂMİL KARAVELİ — **Sen delisin, it.**
KADRİ KAPLAN — **Başkan, başkan, sarhoş üyelere nasıl söz veriyorsun?**
BAŞKAN FİKRET TURHANGİL — **Sayın Deliveli, sayın arkadaşlar...**
KADRİ KAPLAN — **Sarhoş bu herif!**

Bu senato olaylarının birinci raundu idi... **Fakat Senatoyu karıştırma tertibi ve oyunu henüz tamamlanmamıştı.**

Ve bundan sonra AP'nin hesabını açığa vuran Agun ile tabii senatörler arasında söz düellosunun ikinci raundu başlıyordu. Bir zamanlar Rize'nin hiç kimseyi kaale almayan ve halk arasında **«Deli Savcı»** diye tanınan Rize Savcısı ve bugünün AP Senatörü Vecdi Agun soruyordu: **«Milli Birlik Komitesi kimi temsil ediyor?»**

SUPHİ KARAMAN — **Biz Milli İradeyi temsil ediyoruz. gerçek temsilci biziz.**
*SAFFET URAL (CHP) — **Bu adam deli be.***
MEHMET NURİ ADEMOĞLU (AP) — **Sus ulan inek.**
VECDİ AGUN — **Ben deli değilim. Ben milletin temsilcisiyim.**
SUPHİ KARAMAN — **Ben hakimiyeti milliyeyi temsil ediyorum. Eğer bugüne kadar öğrenemedinse, öğretiriz**
MEHMET NURİ ADEMOĞLU — **Eşşoğlueşekler.**
MUCİP ATAKLI — **Sensin Eşşoğlueşek.**
VECDİ AGUN — **Siz kimseyi temsil etmiyorsunuz. Benim kanaatim bu.**
AHMET YILDIZ — **Kanaatin batsın.**
VECDİ AGUN — **Siz buraya nasıl geldiniz?**
EMANULLAH ÇELEBİ — **Sizin gibileri devirerek.**
SAFFET URAL — **Bu nasıl başkanlık.**
BAŞKAN TURHANGİL — **Size bir ihtar veriyorum.**
SAFFET URAL — **Teşekkür ederim.**
VECDİ AGUN — **Buraya nasıl geldiler.**
KÂMİL KARAVELİOĞLU — **İhtilâlle.**
VECDİ AGUN — **Sizin Türk Hukukundan silinmeniz lâzım.**
EMANULLAH ÇELEBİ — **Asıl siz silineceksiniz, biz kalacağız.**
VECDİ AGUN — **Bana lâf atıyorlar, cevabım sert olacak.**
SAFFET URAL — **Sert olsan ne yazar.**
MEHMET ÖZGÜNEŞ — **Dene, hele bir dene, sıkıysa deneyin.**
VECDİ AGUN — **Sizleri özel mahkemelere değil, normal mahkemelere vereceğiz.**

Ve böylece Süleyman İktidarının niyeti ve memleketi götürmek istediği yer, her geçen gün bir parça daha belirli bir hal alıyordu.

Parlâmentodan Sevgilerle...

Onur BARTU

kette, Demirel - Bayar mücadelesinin iç yüzünü bilen tek kişisin... Ve gazeten, böyle bir yayına başlarsa çok yüksek traj yapar.»

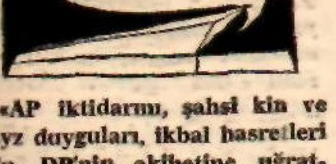

● «Bizim ev» denilen e v yeraltı partisinin merkezi gibi işlemektedir..

«Eğer bir adama kırk gün Sen büyük adamsın dedirse, o adam kendini bir şey sanır.» gerçeği işlemiş ve gerçekten kendini büyük adam sanan Turanlı, yayınına başlamıştır.

Turanlı'nın ifşaatı ilk gün ciddiye alınmamıştır. Fakat, ne zaman ki Turanlı, Demirel adına hedef seçtiği Bayar'a salvo ateşi açıp, bazı gerçekleri ortaya koymuş, işte o zaman AP birbirine girmiştir. Demirel'in amacı, AP parlâmento grupları içinde ve teşkilâtta aleyhine örgütlenip darbe hazırlayanların plânlarını bozmak ve bu arada Bayar'ı ekarte edebilmektir.

İlk yazısında «Önceki günü dünü ve bugünü yaşayıp görmüş biri olarak, yarını da kestirebiliyorum. Türkiye bir kere daha ve daha tehlikeli bir şekilde yeniden bir 27 Mayıs arifesine itilmek istenmektedir. Bütün bunlar 1965 seçimlerinden sonra yeniden şahlanan Kırat'ın memlekette yarattığı 1946 ruhunu yok etmek isteyen dış kuvvetlerdir.» diye başlayan Demirel'in çakaralmaz silâhı Turanlı, hemen Bayar'a hücum ederek şöyle demiştir:

«AP iktidarını, şahsi kin ve gayz duyguları, ikbal hasretleri için, DP'nin akibetine uğratmak isteyenler sadece bu partinin dışında ve karşısında olan kuvvetler değildir ki,...»

Süleyman iktidarının başındakilerinin, eski Demokratlar için düşündüklerini, kırkından sonra yazarlığa başlayan Turanlı şöyle kâğıda dökmüştür:

«İktidar partisinin çevresinde ve hattâ içinde başta merhum Adnan Menderes olmak üzere üç DP büyüğünü idam sehpasına götürmüş bir ekip, türlü oyunlar çevirmek istemektedir. İttihat ve Terakki'den kalma bazı alışkanlıklarla komitacı metodlarıyla ortalığı karıştırıp, bir kere daha bu memleketin kaderinde söz sahibi olmak isteyenler açıktan açığa su yüzüne çıkmışlardır. «Bizim Ev» denilen bir ev, bir yeraltı partisinin merkezi gibi işlemektedir. Müslim ve gayrimüslim bir takım ajanlar iktidar içinde, iktidarı Celâl Bayar'a teslim edebilmek ve ondan sonra da istedikleri gibi, cirit atmak için kıvranmaktadırlar.»

İkinci yazısında, Bayar'ın kendisine ısrarla «Reisicumhur» dedirttiğini de açıklayan Turanlı, «Kulübe öyle olur olmaz her eski DP'li hele hele sonradan kendilerini AP'ye ve onun başı Süleyman Demirel'e adamışlar asla alınmıyordu.» demiş fakat bu arada Şelefyan ipini kestikten sonra AP'ye ardından CKMP'ye, en sonra gene AP'ye kapılanmanın yollarını aradığını nedense açık etmemiştir.

● « Bırakın canım şu bizim su müdürünü...»

Trajı küçük gazetesinde, Bayar'a karşı Don Kişotvari hücuma geçen Turanlı'nın, bu ifşaatının etkili olmadığı söylenemez. Çünkü, Turanlı, Bayar'ın Gümüşpala'dan, «Bakırpala» Demirel'den, «Bırakın canım şu bizim su müdürünü» diye bahsettiğini kesin ve açık cümlelerle ortaya koymuş, Bayar'ın hiç bir şekilde Demirel'i çekemediğini yer ve zaman göstererek olaylarla anlatmıştır.

Normal olarak Bayar'a yöneltilen kampanya AP üst kademelerinde ilk anda şaşkınlık yaratmıştır. Nitekim AP yanlı yayın organları susmuş, içlerinden sadece biri, gene bir müteahhit Muammer Kıraner'in gazetesi **Zafer**'de Necmettin Önder, Bayar'ın safında ilk çıkışı yapmıştır. Necmettin Önder, Turanlı ve iddialarını afaki cevaplar vermeye çalışır «Bu AP'nin sağlam yapısını fitne kundağı ile yıkmaya parçalamağa çalışmaktır.» derken aynı gazetenin başyazarı Firuzan Tekil, Turanlı'nın tefrikası üzerinde yorumlarda bulunmuştur. Bu arada, tefrikanın başlamasından hemen sonra, alacaklarını takibe başlayarak Turanlı'nın mevcutlarına haciz koydurmuştur.

● **Demirel ilk raundda Bayar'ı «Knockout» edebilecek mi?**

Gerek Demirel adına, bombayı patlatan İzzettin Turanlı'nın yazıları, gerek AP yayın organlarında buna karşı yükselen tepkiler bir gerçeği ortaya koymaktadır. AP'de eski Demokratlarla, AP'liler arasında bir süreden beri devam edip gelen mücadele, kıran kırana bir şekil almış ve saklanamaz olmuştur. Ege gezisinde umduğunu bulamayan Bayar ve takımı, sessiz ve derinden çalışmayı seçerken, Demirel ve takımı yeraltı çalışmalarını su yüzüne çıkarmak için hazırladıkları plânı başarı ile uygulamışlardır. Bayar'ın hesabı açıktı: Kısmi senato seçimleri arefesinde ses çıkarmamak, fakat kuvvetin tesbitinden sonra, 1969 genel seçimlerinde AP yönetimine el koymak.

Demirel şimdi, bu oyunu bozabilmenin çabası içindedir. Tarafsız gözlemciler, ilk raundu kazanan Demirel'in, Amerika ve triumviranın diğer iki üyesinin desteğini alarak Bayar'ı yeniden «Knockout» edeceği kanısındadırlar. Mali bakımdan her iki taraf da aynı imkânlara sahiptir. Bayar'ın şanssızlığı, devlet yönetimindeki kilit noktalarını ele geçiren faşist yanlı kadronun büyük kısmına kumanda edememesidir. Yalnız bu konuda zaman, Bayar'ın lehine işlemektedir. Demirel'in güçlü yanı ise, kapalı kapılar ardında kudretli kişilere Bayar'ı «Öcü» gibi gösterip, bunların her zaman desteğini sağlayabilecek durumda olmasıdır.

Görülüyor ki, Atatürk'ün kurduğu Türkiye, Büyük hem de çok büyük, otuziki milyonun kaderini kör kuyuya düşürebilecek oyunların oynandığı alan haline gelmiştir. Süleyman İktidarının Bayar'la Mücadeleyi sürdürürken attığı yanlış adımlar, sonu bilinmeyen gidişi hızlandırmakta, fırsat kollayan faşist kafalı bir takım kişi ve grupların kucağına doğru ülkeyi itmektedir. Tabii, bütün bu ihtimaller üzerinde durulurken, zinde kuvvetleri gözden ırak tutmamak gerekir...

Ne iyi, Amerikan Subayları konuşuyor

Yaşar Kemal

TÜRK ilericileri hiç bir zaman bu kadar talihli olmadılar. İktidarda Adalet Partisi gibi bir parti var. Onun da başı Amerikan Morrison firmasının Türkiye mümessili... Her şeyi açık söylüyor Adalet Partisi, her şeyi açık açık ortaya döküyor. Milletin gözünün içine baka baka, «Ben madenleri de satarım, petrolü de veririm. Amerikalılarla ikili anlaşmaları da yaparım, onlara üs de veririm, adına da üs değil tesis derim. Türkiye'de her istediğimi her istediğim şekilde yaparım. Anayasa bana vız gelir. Seçim kanunu da çıkartırım. Meclis içinde muhaliflerimi de linç ederim. Yeşil bayrağı açıp politikaya bulaşmış dini kullanırım. Elli bin kişilik mitingler yaparak, komünist adı verdiğim muhaliflere karşı halkı kıtale çağırırım. Bunu hükûmet olarak, iktidar olarak yaparım. Her istediğimi yaparım. Hürriyetmiş, demokrasiymiş, benim işime yaradığı kadar hürriyet hürriyettir, demokrasi demokrasidir.

Milliyetçiliği kullanırım. Dini kullanırım.. Ne kadar kutsal kavram varsa hepsini kullanırım. Amerika'nın çizmesi altındaki işgal Türkiye'sinde şehitlerden bile söz açarım. Onların kutsal kanları, Amerikan işgali sürüp gitsin diye, onların kemikleri üstünde Amerikan çizmesi dünü günü dolaşsın diye, ağzımdan düşürmem. Sömürücülüğe karşı olan Müslüman dinini sömürücülerin bir kalkanı yaparım. Müslümanları öylesine kandırırım ki, ecnebilerle bir olup tüyü bitmedik yetimlerin derilerini soyarken, onları kendime en büyük yardımcı yaparım. Her şey, her şeyi apaçık oynarım Türkiye'de....» **diyor.**

Her şey Türkiye'nin sömürülmesi için yapılıyor. Bu sömürü sürüp gitsin diye Türkiye'de oturan komprador burjuvasının yapmayacağı melânet yok.

İnsanlar vatanlarını çok severler.. Vatan sevgisi doğal bir sevgidir. İnsanlar vatanları için gözlerini kırpmadan canlarını verirler. Vatan sevgisi sevgilerin en kutsalıdır. İşte Vietnam'da çıplak bir yürekle insanlık düşmanı Amerikan devine karşı, Amerika'nın, ölüm vahşet makinasına karşı döğüşenler. İşte insan soyunun en yiğit, en şerefli insanları.. Ve bunlar hep insanlık onuru, ve bunlar hep vatan sevgisi için oluyor. İşte Çanakkale, işte Dumlupınar.. İnsan soyunun en şerefli destanını yazan, sömürgeciliğe karşı vatan sevgisini diken, bayrak bayrak dalgalandıran Türk halkı, işte onun büyük kumandanı Mustafa Kemal.

İşte şimdi de vatansever Üniversiteliler, işte canını dişine takmış işçiler, bilinçli köylüler, işte aydınlar, işte askerler... İşte öğretmenler... Mustafa Kemal'in vatanseverlik örsünde döğüle döğüle yuğrulmuş vatanseverler. İşte Garp Cephesinin büyük kumandanı... Sömürgeciliğe ilk büyük darbeyi indiren İsmet Paşa. Cephelerde sömürgeciyi yenen, politikada sömürücüye yenilen, onun acısında kıvranan büyük kumandan...

Millet her şeyi görüyor. Azıcık okumuşlar aklı başında olanlar, azıcık aydınlanmışlar her şeyi açk seçik göryor Her şey gün gibi ortada Bu iş daha kapalı olabilirdi. Örneğin iktidarın başı Morrison firmasının Türkiye mümessili olmayabilirdi, O zaman iktidarın başını Türk halkına anlatmak daha zor olmaz mıydı? Çünkü ikinci sömürgeciliğin en büyük özelliği birinci sömürgecilik gibi açık açık oynanmamasıdır. Çünkü sömürgeci askerlerinin yerini komprador burjuvası almıştır. Komprador burjuvasının, sömürgeciliğin askerleri, başka çeşit askerleri olduğunu anlatmak epeyce zordur. Halka anlatmak için çok zaman ister.

Ama Allah razı olsun Adalet Partisinden, onun başından... Her şeyi açık açık ortaya döküyor ve millete meydan okuyor. Ve sömürgeciliğe karşı olanların işini kolaylaştırıyor.

Bir yeyip bin şükredelim Adalet Partisi iktidarına ve onun başına...

Bakın geçen gün ne oldu, Hava Eğitim Komutanlığının İzmir Garnizonunda subaylara ve mülki erkâna Fethi Tevetoğlu ve Amerikalı subaylar sosyalizm aleyhine konferans verdiler. Sosyalizmin başka, sosyal adaletin başka bir şey olduğu üstüne konferans verdiler Bundan da fayda umdular. Şu Allahın güzel işine bakın hele, Allah insanın ayağını dolaştırırsa böyle dolaştırır: Subayları.. Birisi damgalı işbirlikçi.. Ötekileçiyorlar, Fethi Tevetoğlu ve Amerikan subayları.. Birisi damgalı işbirlikçi.. Ötekiler ride de Türkiye'yi fiilen işgal etmiş Amerikan subayları.. Mustafa Kemal'in güzel adamlarına bunlar akıl veriyorlar.. Dedim ya şu Türk milleti ne kadar talihsizse, o kadar talihli bir millet.

Benim umudum büyük. Neden ki derseniz, ben insanların, bâzı yozlaşmışların dışında, vatanlarını çok sevdiklerine inanırım. Hele Türkler bunun örneğini en güzel vermiş bir millettir. İsterlerse binlerce Amerikan subayını, binlerce toplulukta, binlerce Fethi Tevetoğlu'nu binlerce yerde konuşturşunlar, hiç bir şey kazanamayacakladır. Bir milletin varlığını koruma gücü kadar büyük güç yoktur. Hele milletin var olması ya da yokolması oyunu böyle açık açık oynanırsa... Amerikan subayları ha konuşsunlar, de konuşsunlar... Yel kayadan ne alır? Çok şükür iktidarda adalet partisi, çok şükür iktidarın başı Amerikan firmasının mümessili.. Çok şükür İzmir'deki Hava Eğitim Garnizonunda konuşanlar Amerikan işgal subayları.. Ve karşıda Mustafa Kemal'in vatanseverlik örsünde döğülmüş Türk MİLLİYETÇİLERİ...

İrtica kuvvetleri kan banyosuna hazırlanıyor

Geçen pazar günü Taksim Meydanı'nda gericilerin düzen-lediği «Şahlanış Mitingi»nde göze çarpan tipler, toplantının amacını açıkça ortaya koyuyordu... Bu lâik cumhuriyet Türkiye'sinde çıkarcı çevreler tarafından kışkırtılan gericiliğin şahlanışı (!) idi...

● Taksim Meydanı'nda yapılan Şahlanış (!) Mitingi, çıkarcılar tarafından kışkırtılan irtica kuvvetlerinin Endonezya örneği bir «insan avı» için kararlı olduğunu ortaya koymuştur.

AP iktidara geçtiğinden beri en cüretkâr teşebbüslere sinsi sinsi hazırlanan irtica, nihayet geçen pazar Taksim Alanı'nda yapılan mitingte bütün çekingenliğini bir yana bırakarak dişlerini göstermiş ve Endonezya örneği bir **«insan avı»** için kararlı olduğunu açıklamıştır.

Meclis'teki dayak olayını protesto etmek üzere devrimci kuruluşların düzenlediği **«Uyanış Mitingi»ne** karşılık vermek gerekçesiyle hazırlanan, fakat aslında irticanın bir gövde gösterisi olan Şahlanış (!) Mitingi için sağcı basın günlerce önce propagandaya başlamış ve meselâ bir Necip Fazıl Kısakürek Bugün Gazetesi'nde başyazısında aynen şunları yazmıştır: **«Şu kadar *zamandır ruhuna* kilit üzerine kilit vurdukları, iffet ve ismet nümunesi anasının misk *kokulu baş* örtüsüne ve babasının nur sorguçlu takkesine sövdürdükleri gençlik, *Samson ve Dalila eserinde* olduğu gibi, türlü tertiplerle kaybettirilen gücünü birden bire *kazanmış ve iki elini* iki yanındaki sütunlara dayayarak direkleri yıkmaya ve zindanını *çökertmeye başlamış*tır. Mânada ve maddede nikâhlı anne ve babalardan gelme ve *temiz Türk sütiyle* beslenme som ve yoğun Türk gençliğinin şahlanışını yarın Taksim meydanında göreceksiniz!»**

Pazar günü Taksim meydanında görülen ise bir gençlik kitlesi değil, çember sakalı, bereli, takkeli, tesbihli bir ümmetçiler sürüsü olmuştur. Çıkarcı çevrelerin teşvik ettiği mitinge mümkün olduğu kadar fazla kimsenin katılmasını sağlamak için, yarım milyon liraya yakın para harcanmıştır. Nitekim, çeşitli il ve ilçelerden yüzlerce otobüs ve minibüsle bir takım kişilerin İstanbul'a getirilmesi ve miting meydanının bunlarla doldurulması, gövde gösterisi için hiçbir maddi fedakârlıktan kaçınılmadığını ortaya koymuştur. Mitinge kalabalık toplamak için yüzlerce otomobille şehir içinde hoparlörlü anonslar yapılmış, yüzbinlerce el ilânı ve pankart dağıtılmıştır. Devşirme kalabalık, mitinge Milliyetçiler Derneği ve Komünizmle Mücadele Dernekleri'nin dövizleriyle katılmıştır.

● Cellat Kara Ali yakında zengin olacaksın.

Gövde gösterisi, Bursa'dan gelen mehter takımının da iştirakiyle Sultanahmet Camii'nde gösterişli bir öğle *namazı* kılınarak başlamıştır. Daha sonra Sultanahmet Meydanından, Üsküdar'dan ve Şişli'den Taksim'e doğru yürüyüşe geçilmiştir.

Mitingin yürütülmesinde AP yöneticileri çok aktif *davranmışlar, ancak* kendilerini foto muhabirlerinin objektifinden gizlemeğe büyük gayret *sarfetmişlerdir*.

Kafileler arasında bulunan bazı aşırı unsurlar, TİP merkezini ve devrimci gazetelerin idarehanelerini basmak için büyük ölçüde kışkırtmada bulunmuşlar, ancak Bâbıâli'den geçen yolların zabıta tarafından sıkı kordon altına alınması dolayısıyla zorbalık niyetlerini gerçekleştirememişlerdir.

Mitingte mehter takımı tarafından taşınan ve irticanın sembolü olarak kabul edilen üç hilalli yeşil bayrağa büyük tezahürat yapılmış, mitingçiler **«Allahsızlara ölüm, İslâm düşmanları kahredilecektir», «Kızıl tahrikçiler, sizi sağır sultan bile kurtaramaz», «Cellât Kara Ali, zengin olacağın günler yakındır», «Komünizm korkusu, islâmiyet ordusu», «Şahlanıyor kolbaşının kıratı», «Komünistleri ezeceğiz»** diye bağırmışlardır.

Bu arada dağıtılan çeşitli bildirilerde, devrimci kuruluşlara ve kişilere karşı **«komünist avı»** adı altında girişilmesi düşünülen **«insan avı»**nın yakında başlayacağı bildirilmiştir. Genç Kuvai Milliye Teşkilatı Genel Merkezi imzasıyla ve «Cihangir milletin to*sunlarının son ihtarı»* başlığı altında dağıtılan bir bildiride faşizmin övgüsü yapıldıktan *sonra Endonezya örnek gös*terilmiş ve **«Türkiye'de bazı kimselerin ve solcuların isim *isim tesbit edildiği*, sırasında gereğinin yapılacağı»** açıklanmıştır.

Mitingte ayrıca imzasız bir **«kara liste»** dağıtılmıştır. Kara listede başta TİP Lideri Mehmet Ali Aybar olmak üzere bir çok tanınmış solcu*nun ve devrimcinin* isimleri yer almaktadır.

Mürteciler, şahlanış (!) mitinginde kan dökme arzularını, sadece konuşmacılara müdahale eden iki vatandaşı kanlı şekilde döverek tatmin edebilmişler, ancak yakında Türkiye çapında kan banyosu yapacaklarını gizlememiş*lerdir*.

Türkiye'de yeni bir kanlı 31 Mart Vak'ası yaratmağa hazırlanan ve çıkarcı çevreler tarafından da teşvik edilen irtica, bütün ard niyetleriyle pazar günü deşifre olmuştur. Konuşmalarda açıkça suç işlendiği, yakında binlerce vatandaşın canına kıyılacağı yazılı ve sözlü olarak açıklandığı halde, devlet kuvvetleri bu irtica gösterisine tamamen seyirci kalmış, hattâ 5 Mart tarihli Bugün Gazetesi'nin açıkladığına göre, İçişleri Bakanı Faruk Sükan, mitingi düzenleyenlere teşekkürlerini bildirmiştir.

Millet Meclisi'nde de **«Gericiler İstanbul mitinginde sokağa dökülmüştür. İdam tehditleri savrulmuştur. Büyük belâ başlamıştır. Şimdiden zafer şenlikleri yapılmaktadır. Yurdun gerici bir ihtilale sürüklenmesini önleyemeyen Başbakan hakkında gensoru açılması zarurettir»** diyen ve gensoru önergesi veren Selahattin Hakkı Esatoğlu'na Devlet Bakanı Hüsamettin Atabeyli şu cevabı vermekte hiçbir sakınca görmemiştir: **«Bu önerge ancak bir ateist tarafından yazılabilir. Önerge, *Türk Milletini* karşısına alıp itham ediyor. Bu millete gerici demek bühtandır...»**

● Ölüm bir geldi mi, kime vuracağı belli olmaz.

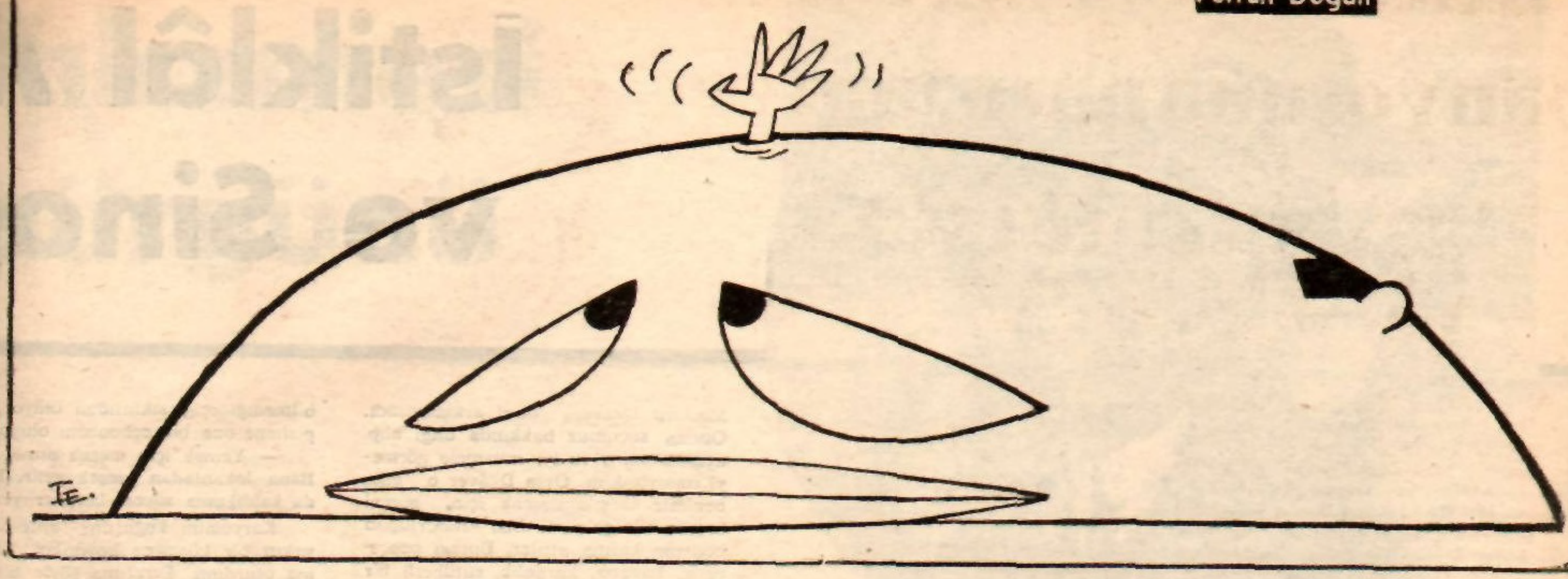
Oysa aynı sırada İlhan Selçuk'a Anadolu illerinden birinden bir yüzbaşı ile subay arkadaşları şu mektubu gönderiyorlardı: **«Yarın eşimizle sokakta yürürken başımıza bir sopanın inmeyeceğini veya kıtır kıtır kesilmeyeceğimizi kim ve hangi kuvvet garanti altına alabilir. Gerici taşra kasabalarında kelle koltukta gezdiğimizi acaba bilebilirler mi? Adım adım uçuruma yaklaşıyoruz.»**

Ve Çetin Altan da irticai kışkırtanlara şöyle sesleniyordu: **«Bir ülkenin üstüne ölüm geldi mi, vuracağı başları, cüzdanlara ve parti rozetlerine göre ayırmaz. Solcuları temizleme hareketlerinin bazan bir anda nasıl «zenginlere ölüm» şekline dönüştüğünü unutmayınız. Ve gene unutmayınız ki, hayatlarımızla oynamak isterken, kendi hayatlarınızla da oynamaktasınız!»**

Şahlanış (!) Mitingi'ne katılan takkeli bereli ümmetçilerden bir başka grup...

Ferruh Doğan

DEMİREL DİKTATÖRLÜĞE GİDİYOR

Mehmet Ali AYBAR

A*dalet Partisi iktidarını size şikâyet ediyorum:* Demirel hükümeti meclisteki çoğunluğuna dayanarak bir dikta rejimi hazırlamaktadır. Kökü dışarıda olan irtica teşvik edilmekte, korunmaktadır. Zorba grupları da harekete geçirilmiştir. *Para ile tutulmuş A.P.'li zorbalar T.İ.P.'ne* ve gençlerin tertiplediği kanuni mitinglere, toplantılara saldırıyorlar. Gerçek böyle iken, Başbakan Millet Meclisi kürsüsünden demokrasiye kasideler okumaktadır. Ve sanki saldıranlar Türkiye *İşçi Partililermiş gibi*, zorbalık edenlerin kanunun pençesinden kurtulamıyacağını söylemektedir.

Bir yandan irticaı teşvik edeceksin; eli sopalı zorba gruplarını TİP'e, ilericilere, Atatürkçü gençlere *saldırtacaksın, sonra çıkıp Meclis* kürsüsünden irticaı, vicdan özgürlüğü diye savunacaksın; tertiplerden, zorbalıklardan habersiz görüneceksin; demokrasiden bahsedeceksin. Olmaz böyle şey. Bu samimiyetsiz politikayı halkın farketmiyeceğini *sanıyorlar.*

Seçim Kanununu da aynı zihniyetle değiştirdiler. Oynamak istedikleri oyun şudur: Her seçim bölgesinde 20 - 30 bin oydan az almış partileri seçim dışı bırakarak, bu partilere verilmiş oyları *kendi* aldıkları oylara ekliyeceklerdir. *Böylece* başkalarına verilmiş oylarla kendileri milletvekili ve senatör çıkartacaklardır. Hesapları budur. **Hak etmedikleri milletvekillikleri ve senatörlüklerle büyük Mecliste iktidarı ellerinde tutmak istiyorlar. Maksatları *bir de Türkiye İşçi Partisini Meclise* sokmamak; bunu başaramazlarsa, hiç değilse Türkiye İşçi Partisi'nin Mecliste aldığı oylardan daha az temsil edilmesini sağlamaktır.**

Millet Meclisindeki ezici çoğunluklarına dayanarak *çıkardıkları* seçim kanunu, demokrasiye kasteden bir kanundur. Ancak bir noktayı unutuyorlar: Emekçi halkımız bu oyunu bozacaktır.

Bu oyunun arkasında Amerika var. Yunanistan olayları ile bizde hazırlanan oyun aynı paraleldedir. Yunanistan'da solun iktidara geleceği anlaşılınca Amerikancı albaylara bir hükümet darbesi yaptırıldı. Türkiye'de de hileli bir seçim kanunu *ile aynı sonuç elde edilmek* isteniyor.

Önümüzdeki seçimler din adamı kılığındaki AP ajanlarının sola karşı, solculara karşı, özellikle TİP'e karşı halkı kışkırttıkları bir hava içinde ve AP'li zorbaların yaratacağı umulan yılgınlık havası *içinde yapılacaktır.*

Bir yandan haksız bir seçim sistemi, yani AP'ye, TİP'e verilmiş oyları kendi cebine indirmek imkânını veren bir seçim kanunu; beri yanda din adamı kılığındaki AP ajanlarının şartlandırdığı bir seçmen *kütlesi* ve emniyet *kuvvetleri* himayesindeki zorbaların saldırılarından yılgınlığa uğramış vatandaşlar... AP iktidarı, önümüzdeki seçimlerin böyle bir havada geçeceğini sanıyor.

Bu, halkımızın sağduyusunu hesaba katmamaktır. *Halkımız* oynanmak istenen bu Amerikan oyununu bozacaktır. AP kazdığı kuyuya kendisi düşürülmelidir, düşürülecektir.

Anayasa Mahkemesi AP iktidarının Anayasaya ters tutumunu bir kere daha tescil ve tesbit etti.

***AP iktidarı Anayasaya ters düşen bir iktidar*dır. İşbaşına geldiğinden beri Anayasayı çiğnemiştir. Meclisteki çoğunluğuna dayanarak Anayasanın en açık hükümlerini uygulamamıştır.** Bütün parti gurupların Meclis Başkanlık Divanında temsil edilmelerini Anayasa emrettiği halde, Türkiye İşçi Partisi'ni Başkanlık Divanına almamak için direnmiştir. Biz, AP'nin bu tutumunu Anayasa Mahkemesine götürdük. **Gazetelerin yazdığına göre Anayasa Mahkemesi AP'nin bu tutumunun Anayasaya aykırı olduğuna karar vermiştir. Çetin Altan'ın dokunulmazlığının kaldırılması işinde de Anayasa Mahkemesi AP çoğunluğunun kararını bozmuştur.**

Anayasa sorunlarında en yüksek merci olan yüce mahkemenin bu iki kararı AP'nin hakiki yüzünü açığa vurmaktadır. AP olduğundan başka türlü görünen ve göründüğünden başka türlü olan bir partidir.

AP İktidarı Amerika'dan, Ağalardan ve Kompradorlardan yanadır:

AP, halkın safiyetini istismar ederek iktidara gelmiştir. Türlü vaadlerle **halkı aldatarak iktidara gelmiştir. Şimdi gene halkın safiyetini istismar ederek iktidarda kalmayı denemektedir.** AP vaadlerinden hiçbirini tutmamıştır. Üstelik halktan toplanan vergiler ve devletin bütün zenginlikleri bir avuç toprak ağasıyla kapkaççının *çıkarları doğrultusunda* harcanmaktadır. 1968 yılında Kamu Fonlarından Özel Sektöre 645 milyon TL.'sı dağıtılacaktır. Otomobil imalâtı için, ham madde ithalâtı ve benzeri vergilerden %80 oranında muaflık tanın*maktadır;* **keza** deniz nakil vasıtaları inşaat ve tamiratı için de %100'e kadar vergi muaflığı tanınmaktadır. Bütün bunlar Devlet eliyle imtiyazlı firmaları zengin etmek demektir. Daha buna benzer birçok işler vardır. Sınıflar arasında gelir dağılımı son derece bozuktur; adaletsizdir. Yani devletin yükünü emekçi halk kütleleri taşıdığı halde devletin yardım eli hep bir avuç kapkaççı zengine uzanmaktadır. Üstelik devletin himayesini gören bu bir avuç komprador ve ağa; yabancılara, Amerikalılara aracılık eden, halkımızı yabancılarla ortaklaşa sömüren kişilerdir. Demokratik düzende bütün bu işler; halkın zararına olan bütün işlemler açıklanmaktadır; emekçiler kendi öz partisi olan TİP safları örgütlenmekte ve kanun yolundan iktidara yürümektedir. Keza demokratik düzende, dost maskesiyle girip üsler kuran ajanlarını ta en ücra köylerimize kadar sokan, Amerikan emperyalizminin de maskesi düşürülmektedir.

Hileye, yalana, iftiraya paydos demenin zamanı gelmiştir; geçmiştir bile.

Türkiye İşçi Partisi halka güvenen, halkın öz partisidir:

Biz halkımızın kötülük kuvvetlerini yeneceğine inanıyoruz. Halkımız Devlete sahip çıkacaktır. Başbakan meclis kürsüsünden: **«Emekçiler iktidara gelemez; suçtur»** diyecek kadar ileri gitmişti. Bu gafilce bir iddiadır. İki bakımdan gafilcedir: **Birincisi,** Başbakanın ve partisinin emekçilere karşı olduğunu açığa vurmaktadır. İkncisi emekçilerin **iyice** uyanmalarına hizmet etmektedir.

Uyanan, artık gerçekleri gören emekçi halk kütleleri, kendi sırtında oynanan oyuna son verecektir.

Bu soygun, bu yalan, bu aldatma düzeni devam edemez. Başbakan Meclis kürsüsünden: **«Sömürücü, vurguncu kimse söyleyiniz, yakalayalım.»** diye soruyor. **Başbakan anlamıyor veya anlamak istemiyor ki, sömürücü olan düzenin kendisidir. Kapkaççı kapitalist düzenin kendisidir sömürücü olan.** Şüphesiz ayrıca yolsuz iş yapanlar da vardır: Vergi kaçıranlar; döviz kaçıranlar; naylon fatura kullananlar... Fakat suç olan bu davranıştan kapkaççı kapitalist düzen içinde çok daha rahat olmaktadır. Tefeciler, aracılar, üreticiyi soyan bu sömürücüler *bugünkü bozuk düzenle çok daha rahat iş görmek*tedirler. Halkın mütevazi kazancıyla fiatlar arasıda boyuna halk zararına derinleşen uçurum bugünkü kompradorlar düzeninin sonucudur.

Bugün şikâyet ettiğimiz, bozuk giden ne varsa, son tahlilde bu kapkaç düzeni yüzündendir. Çok ve kolay para kazanmak, hayatın tek gayesi haline gelmiştir. Para kazanmak için her çare mubah, hattâ meşru olmuştur. Çünkü para ile her kapı açılabilmektedir. Bu bozuk, bu ahlâksız düzen mutlak değişmelidir; değişecektir. Başbakan: «Maksatları Anayasayı değiştirmektir» gibi sözler sarfediyor. Hayır biz Anayasayı uygulatmak istiyoruz. Başbakanın rafa kaldırdığı Anayasayı eksiksiz, tastamam yürürlüğe koymak istiyoruz.

Toprak reformu yapılsın istiyoruz. Ve de iktidara gelip yapacağız.

Birkaç firmanın elinde olan dış ticareti millete mal edeceğiz; devletleştireceğiz.

Bankacılığı, sigortacılığı keza devletleştireceğiz. Böylece bir avuç ağa ve kompradorun milletin rızkı ve kaderiyle oynamasına, emekçilerin hakkını yemesine son verilmiş olacaktır.

İstiklâl M

ve Sinop

Zekeriya Sertel, eşi Sabiha Sertel ve büyük kızları Sevim 25 Haziran 1921'de Amerika'da... (Bu fotoğraf, Zekeriya Sertel'in yeğeni Osman Müeyyet Binzet'in albümünden alınmıştır.)

Cumhuriyet Gazetesini kurduktan bir süre sonra, ortaklıktan ayrılarak «Resimli Ay» dergisini çıkaran M. Zekeriya Sertel, Şeyh Sait isyanı sırasında İstiklâl Mahkemesine sevkini, idamdan kurtuluşunu ve sürgüne gönderilişini şöyle anlatmaktadır:

4

O günlerde memleketin çeşitli yerlerinde gericiler ve rejim düşmanları tutulup İstiklâl Mahkemelerine gönderiliyordu. Memlekette bir terör havası esiyordu. Biz ne rejime düşmanlık, ne de doğrudan doğruya günlük politika ile uğraşıyorduk. Onun için bu fırtınanın bize kadar geleceğini sanmıyor, işimize devam ediyorduk.

Fakat bir gün akşam üzeri eşimle birlikte, bir yaşındaki yavrumuzu alarak Gülhane Parkına gitmiştik. Bir ağaç altında yavrumuzu seyrederek konuşmaya dalmıştık. Birden karşımıza bir polis dikildi, ve beni Polis Müdürlüğünden istediklerini bildirdi. Bu dâvetin önemini o anda anlayamadım.

— Peki, dedim, çocuğu eve bırakalım, gelirim.

Polis güldü:

— Öyle değil efendim, dedi. **Şimdi beraber gitmemiz lâzım.**

O vakit anladım. Terör, bana kadar ulaşmıştı. Karımı ve çocuğumu parkta bırakarak polisle beraber Müdürlüğe gittim. Beni derhal bir odaya aldılar. Kapıyı kapadılar. Hiçbir şey sormadılar, hiçbir şey de söylemediler. Niçin tutulmuştum, ne olacaktım, hiçbir şey bilmiyordum. Bir iki saat sonra beni odadan çıkardılar, Ankara'ya sevketmek için Haydarpaşa istasyonuna getirdiler. Hâlâ meçhuller içindeydim. Ne yapmıştım? Kusurum neydi? Niçin Ankara'ya gönderiliyordum? Bunu polis de bilmiyordu.

İstasyonda Cevat Şakir'le (Halikarnas Balıkçısı) karşılaştım. Onun da yanında bir polis vardı. Şaşkın şaşkın birbirimize baktık. O da bir şey bilmiyordu. Meçhuller içinde yaşamak ne güç... Kaderine sahip değilsin. Hiçbir tedbir alamazsın. Ne yapacağını bilemezsin. Akıntıya tutulmuş saman çöpü gibi sürüklenip gidersin...

Trende Cevat Şakir'le düşündük taşındık, madem ki ikimizi birden tutmuşlardı, demek ki bu iş Cevat Şakir'in **«Resimli Ay»**da çıkan bir yazısıyla ilgiliydi. **«Resimli Ay»**ın son sayısıda Cevat Şakir'in **«Asker Kaçakları Nasıl Asılır?»** başlıklı bir yazısı çıkmıştı. Cevat Şakir bu yazısında hapishane hatıralarını anlatıyordu. Bunlardan biri de asker kaçaklarının sehpaya gitmeden önce, öteki mahpuslara karşı davranışlarıydı. Asker kaçaklarının sehpaya giderken pılıpırtılarını fakir mahpuslara vermeleri, Cevat'a dokunmuştu. Cevat bunu anlatıyordu. Bu hikâyenin günün olayları ile uzaktan yakından hiçbir bağı yoktu.

Cevat, yolculuk boyunca hep düşünceli ve üzgündü. Afyon'da başından bir kaza geçmiş ve hapse düşmüştü. Hapisten çıktıktan sonra kendisine ilk kez güleryüz gösteren bir öğretmenle evlenmişti. Yeni karısıyla, yeni doğmuş çocuğunu geride parasız bırakmıştı. Ayrıca Ankara'da İstiklâl Mahkemesinde karşılaşacağı durumdan da korkuyordu. Mahkeme Başkanı Kel Ali (Ali Çetinkaya), onu Afyon'daki olay yüzünden tanıyordu. Kel Ali, o vakit Afyon Jandarma Komutanıydı ve Cevat'ın başından geçen kazayı yakından biliyordu. Cevat'a bu olayı hatırlatabilir ve Cevat, o zaman kalp sektesinden düşüp ölebilirdi. Cevat, bu olayı kutsal bir sır gibi saklıyor ve ondan sözetmekten kaçıyordu. Bu sır neydi? Niçin bu kadar korkuyordu? Ben de sırrını öğrenmeye cesaret edemiyordum.

İşte böyle maddî, manevî üzüntüler içinde bizi Ankara Polis Müdürlüğüne götürdüler. Müdürlük, Vilâyet Konağı karşısındaki tek katlı küçücük bir binaya yerleşmişti. Polis Müdürü Dilâver, okul arkadaşımdı. Ondan suçumuz hakkında bilgi alıp aydınlanmayı ve iyi muamele görmeyi umuyordum. Oysa Dilâver o gün, benimle karşılaşmamak için, görevi başına bile gelmedi. Bizi Müdürlüğün bodrum katına attılar. Burası penceresiz, havasız, karanlık, rutubetli bir yerdi. Oturacak hiçbir şey yoktu. Bu dar ve karanlık bodrumda durmadan bir aşağı, bir yukarı dolaşmak zorunda kaldık. Cevat, Dante'den şiirler okuyor, bize bulunduğumuz yeri unutturmaya çalışıyordu. Zaten biz de, Dante'nin **«Cehennem»**inden bir köşede bulunuyorduk. Akşam oldu. Gelen giden, sorup araştıran yok. Geceyi burada mı geçirecektik? Bizimle meşgûl olan polis komiserine, bir mebus arkadaşıma telefon edip edemiyeceğimi sordum. İzin verdi. Gençlik arkadaşım Trabzon Mebusu Nebizade Hamdi'yi buldum. Gelip beni görmesini rica ettim. Yarım saat sonra geldi. Fakat Polis Müdürlüğüne girmedi. Dışardan seslenerek ne istediğimizi sordu. Bu iyiye alâmet değildi. Bir mebus bile yakınımıza sokulmaktan çekiniyordu. Kendisinden bir gece için yatacak iki yatak göndermesini istedim. Gitti, bir daha görünmedi. Gece saat ondan sonra bir başka mebus arkadaşın evine telefon ettim, ondan da iki yatak göndermesini istedim. Yarım saat sonra iki karyola geldi. Bodrumun bir köşesine koyduk. Fakat uyumak olanaksızdı. İkidebir bodrumun kapısı açılıyor içeriye bağıra çağıra biri giriyordu. Kiminin gözü patlamış, kiminin dişleri sökülmüş, kimi feryat içinde içeri atılıyordu. Bunlar geceleyin sokaklardan toplanan hırsızlar ve serserilerdi. Böylece sabahı bulduk.

Hapishanede

Ertesi gün erkenden bizi iki jandarma ile Ankara Hapishanesine gönderdiler. Buraya niçin getirildiğimiz hakkıda bize hâlâ tek kelime söylenmemişti. Hâlâ meçhuller içindeydik. Hapishanede bizi ayırdılar. Beni kaatillerin bulunduğu koğuşa koydular. Koğuşta elli kadar mahpus vardı. Kapıdan girer girmez, duvar boyunca sıralanan yataklardan fırlayan biri bana koştu ve boynuma sarılıp:

— Fransızca bilir misiniz, dedi.

— Bilirim, dedim

Hemen kolumdan tutup yatağına götürdü. İkram ikram üstüne:

— Ben Türkçe bilmiyorum, aylardır kimseyle konuşamıyorum, gebereceğim, dedi. Hapis içinde hapis...

Bu adam, Ankara'nın biricik lokantasını yöneten bir Fransızdı. **«Karaborsacılık»**tan hapse düşmüştü. Dil bilmediği için sıkıntıdan ölüyor, hapishane ona bir cehennem oluyordu.

— Yemek için merak etme, dedi. **Bana lokantadan yemek gelir. Burada kaldığımız sürece beraber yeriz.**

Karyolamı koğuşun aptesaneye yakın bir köşesine koydular. Yatağıma oturdum. Etrafıma şöyle bir bakındım. Aptesaneden gelen koku, dayanılır gibi değildi. Etrafımda dertleşebileceğim, hattâ konuşabileceğim kimse yoktu. Onlarla ortak bir konum bulunamazdı. Onlar âdi cânilerdi, ben âdi hapishaneye ilk kez düşen bir tecrübesizdim. Parkta bıraktığım eşim ve çocuğum gözümün önüne geliyor, gözlerim yaşarıyordu. Ne yapmıştım? Bu işkenceye uğramak için nasıl bir suç işlemiştim? Gün üzüntülü ve kuruntulu, gece azap içinde ve uykusuz geçti.

Cevat Şakir'i benden ayrı bir koğuşa koymuşlardı. Onun hâli benimkinden de kötüydü. O da karısını ve altı aylık yavrusunu geride parasız bırakmıştı. Çocuğu da hastaydı. Hapishanede kendisini unutmuş, çocuğunun derdine düşmüştü. Hapishane müdürü aracılığıyla karısına telgraflar göndererek çocuğunun sağlık durumunu soruyor, fakat cevap alamıyordu. Deli olacaktı. Sonra öğrendik ki, müdür, telgraf paralarını cebe atıyor, telgrafları göndermiyordu.

Ertesi sabah arkadaşım Nebizade Hamdi geldi Polis Müdürlüğüne yatak gönderemediği için özür diledi, nasıl bir yardımda bulunabileceğini sordu. Nebizade, bütün gençlik hayatımızı beraber geçirdiğimiz candan arkadaşımdı. Millî Kurtuluş Savaşı sıralarında mebus olmuş. Trabzon'da İstiklâl Mahkemesinde üye olarak çalışmıştı. Ankara İstiklâl Mahkemesi üyelerini de yakından tanıyordu. Kendisinden yalnız buraya niçin getirildiğimizi öğrenmesini rica ettim. Başka birşey istemediğimi söyledim. Meçhûlden kurtulmak, aydınlığa çıkmak istiyordum.

Nebizade, ertesi sabah erkenden geldi. Müdürün odasında buluştuk. Suratı asıktı. Yüzüme bakmaya cesaret edemiyordu. Sanki suçlu kendisiydi.

— Kardeşim, dedi, **dün akşam İstiklâl Mahkemesi üyelerini evime yemeğe çağırdım. Beraber yedik, içtik. Senin durumunu sordum. Sana kötü bir haber getirdim, ama üzülme sakın.**

Merakım arttı:

— Söyle bir an önce, söyle ne söyleyeceksen...

Başını eğdi, gözleri dolu doluydu. Mırıldanır gibi dudaklarından şu kelimeler döküldü:

— Seni asacaklar kardeşim...

İdam hükmünü öyle de soğukkanlı bir edâ ile veriyordu ki, şaka ediyor sandım. Fakat durumun şaka-

ahkemesi sürgünü

Zekeriya Sertel'in hatıraları

ya gelir yanı yoktu. Zaten bütün alâmetler bunu göstermiyor muydu?

O gün sersem gibiydim. Uykusuz geçen korkunç ve kâbuslu gecenin sabahında yatağıma oturmuş, düşünüyordum. Bütün koğuş uyuyordu. Ortalık daha karanlıktı. Gözümün önüne altı aylık yavrum, genç karım geldi. Hayata doymadan öldüreceklerdi beni. Bir sebep de yoktu. Bir suç da işlemiş değildim. Bir hizmet karşılığı olarak da bu fedakârlığa katlanmıyordum. Büyük bir hizmet etmiş olsaydım, belki teselli bulacaktım. Fakat bir hiç için ödürülüyordum. Bu karanlık düşünceler içinde dalmışım, gözlerimden yaşlar akıyordu.

Birden kalın bir ses beni rüyadan uyandırdı:

— Ne oluyorsun delikanlı? Ne ağlıyorsun?

Bu, karşımda oturan Manisalı bir İstiklâl Mahkemesi hükümlüsüydü. O da erken uyanmış, yatağından düşünceli düşünceli tesbih çekiyordu.

— Nasıl ağlamam, dedim. **Beni asacaklarını öğrendim.**

Güldü:

— Seni asacaklar diye üzülme, hakkında henüz verilmiş bir hüküm yok. Oysa ben hükmü yedim. Beni şimdi, bu sabah asacaklar. Bak, ağlıyor muyum?

Gerçekten bir saat sonra geldiler, bu adamı alıp götürdüler. Bir daha da döndüğünü görmedik.

Gecelerimiz hapishanede böyle uykusuz ve kâbuslu geçiyordu.

Üçüncü günün sabahı erkenden, iki jandarma, ellerimiz kelepçeli olarak bizi mahkemeye götürdü. Nebizade koridorda bizi bekliyordu. Yanıma sokuldu **«Karar kötü ama üzülme, herşeyin çaresi bulunur»** diyordu. Oysa İstiklâl Mahkemesi radikal hükümler veriyor ve hükümler derhal yerine getiriliyordu. Teselli verecek hiç bir şey yoktu.

Nihayet mahkemeye çıktık. İkimizin de maneviyatı bozuktu. Ben Cevat'a arkadaşımın getirdiği kötü haberi söylememiştim. Fakat o Mahkeme Başkanının kendisini tanımasından korkuyordu. Mahkemede savcılık görevini yapan Reşit Galip de o günkü duruşmaya gelmemişti. Oysa Reşit Galip benim arkadaşımdı. Hakkımda mahkemeyi aydınlatabilirdi. Demek ki, duruşmamda bulunmamak için o da yerini Necip Ali adında başka bir savcıya bırakmıştı. Önce beni sorguya çektiler. Mahkeme Başkanı Kel Ali, sonra Cevat'ı kaldırdı:

— Adınız?

— Cevat.

— Babanızın adı?

— Şakir.

Kel Ali bir an durakladı:

— Efendim? Cevat Şakir mi?

— Evet.

— Yâni şu Afyon hikâyesinin kahramanı Cevat mı?

Cevat bir sendeledi ve bir külçe hâlinde sandalyeye çöküverdi. Korktuğu başına gelmiş, Kel Ali onu tanımıştı.

Mahkeme Başkanı birdenbire sinirlendi, elini bana uzatarak:

— Beraber çalışacak başka arkadaş bulamadın mı? Çıkın dışarı, diye bağırdı.

Biz çıkarken, Başkan, beş gün sonra savunmamızı yapmak üzere hazırlanmamızı bildirdi. Duruşma, biz hiçbir şey söylemeden sona ermişti. Neyi savunacaktık? Suçumuz neydi? Hâlâ bilmiyorduk.

Hapishaneye dönünce kapıda Ata Çelebi adında bir gençle karşılaştık. Mersin'de **«Doğru Söz»** gazetesini çıkaran bir komünistti. O bizden bir süre önce gelmiş, duruşması sona ermişti. Kararın verilmesini bekliyordu. Bizim hapishaneye geldiğimizi öğrenince buluşmak üzere kapıda beklemişti. Sevimli, candan bir gençti. Mahkemenin ve hapishanenin bütün usul ve âdetlerini biliyordu. Bize de bildiklerini anlattı:

— Burası bir cehennemdir, bir salhanedir; diye başladı. **İstiklâl Mahkemelerine getirilenlerin yüzde doksanı öldürülür. Duruşmalara hızlı, bakılır, uzun uzadıya hukuk kurallarına, kanun hükümlerine bakılmaz. Şimdiye kadar kurulan geleneğe göre, sanıklar hapishaneye geldiklerinin ertesi günü mahkemeye götürülür. İlk sorguları ayaküstü, kısaca yapılır. Sonra savunma için bir gün bildirilir. Eğer mahkeme sizi savunma için bildirilen günden önce çağırırsa, hakkınızda idam hükmü verilmiştir demek. Süreyi uzatmakta fayda yoktur. Yok gününde çağırılırsanız, durumunuz şupheli demektir. Mahkeme daha bir karara varamamıştır. Savunma günü sonraya bırakılmışsa, kurtulduğunuza işarettir. Çünkü mahkeme aceleye lüzum görmüyor demek.**

Bizi savunmamız için belirtilen günden iki gün önce çağırdılar. Artık bütün umutlarımız suya düşmüştü. İdam kararı almaya gidiyorduk. Zaten Cevat Şakir ilk günden beri kötümserdi. **«Bu herif, Afyon'da beni öldüremedi. Şimdi eline düştüm. Beni mutlaka asar»** diyordu.

İşte mahkemeye bu perişan ruh hâli içinde gittik. Mahkemede savcı, ilk kez suçumuzu anlattı. Memlekette isyan bulunduğu bir sırada, askeri isyana teşvik edici yazı yazmışız. Hem de bunu bilerek, kasıtlı olarak yapmışız. Çünkü ikimiz de yüksek öğrenim görmüş şuurlu insanlarmışız. Şu halde Ceza Kanununun falan filân maddesi gereğince...

Memlekette isyan varken (Doğu'da Şeyh Sait isyanı vardı) biz askeri isyana teşvik etmiştik! Hani ördek hikâyesi kadar gülünç bir şey. Fakat İstiklâl Mahkemesi olağanüstü günlerin mahkemesiydi. Burada mantık aranmazdı.

Güya kendimizi savunur birkaç söz ettik. O kadar umutsuzduk ki, kendimizi ciddi biçimde savunmaya bile lüzum görmüyorduk. Sözümüzü bitirir bitirmez, Kel Ali, kararın hemen okunacağını söyledi. Savcının söyledikleri kelimesi kelimesine tekrar ediliyordu. **«Ceza Kanununun falan ve filân maddeleri gereğince»** der demez, biz arkasından **«İdam»** kelimesinin gelmesini bekliyorduk. Fakat hayır... Hüküm, üç sene kalebentlik idi. Benim sürgün yerim Sinop, Cevat'ınki ise Bodrum idi. Birdenbire kurtulmuş gibi sevindik. Maneviyatımız yükselmişti. Ölümden kurtulmuştuk. Dönüp Başkana sordum:

— Sürgünü şehirde serbest olarak mı, yoksa kalede kapalı olarak mı geçireceğiz?

— Şehirde serbest olacaksınız.

Kollarımızı sallıya sallıya mahkemeden çıktık. Bir arabaya bindik. Sevine sevine hapisaneye döndük. Hüseyin Cahit (Yalçın) ile Ata Çelebi bizi kapıda merakla bekliyorlardı.

Ne oldu? Nasıl geçti, dediler

— Darısı sizin başınıza, dedik.

— Ne o, beraat mı ettiniz?

— Hayır, üç sene kalebent cezası verdiler.

Ölüm beklerken üç sene kalebent cezası bize öyle hafif gelmişti ki, onlara da aynı cezanın verilmesini diler olmuştuk...

Sinop yollarında...

Hükmü yedikten birkaç gün sonra, sürgün yerlerimize gitmek üzere yola çıkarıldık. Ben İstanbul yoluyla Sinop'a gittim. Cevat karadan, şehir şehir dolaşarak Bodrum'a götürüldü. İstanbul'da Polis Müdürlüğünde eşimle görüşmeme izin verdiler. Dergi, onun yönetiminde çıkmaya devam ediyordu. Ertesi gün yanımda polislerle Sinop'a hareket ettim.

Sinop'ta beni doğrudan doğruya savcıya teslim ettiler. Savcı, hüküm kalebentlik olduğuna göre, beni kaleye hapsedeceğini söyleyince, tokat yemiş gibi sersemledim. Tekrar hapse girmeye tahammülüm yoktu. Savcıya, Mahkeme Başkanının bize şehirde serbest gezeceğimizi bildirdiğini söyledim. İnanmak istemedi. Bunun üzerine bir kez de valiyi görmek istedim. Vali, Zahmettin Bey adında biriydi. Beni bir misafir gibi karşıladı. Karşısına oturdum, kahve ısmarladı. Durumumu öğrendikten sonra savcıya Ankara'ya telgrafla hükmün nasıl yerine getirilmesi gerektiğini sormasını söyledi ve **«Cevap gelinceye kadar Zekeriya Bey benim misafirim olacaktır»** dedi.

Savcı, telgrafı çekmek üzere ayrıldı. Vali yerlilerden birini çağırttı beni evinde misafir etmesini istedi. Vâli, bekar bir adamdı, beni evinde misafir etmesi mümkün değildi. Evinde misafir olacağım adam, şehrin zenginlerinden biriydi. Beraberce evine gittik. Güzel bir akşam yemeği yedik. Ben gelecek cevaptan emin olduğum için artık üzülmüyordum. Yemekten sonra odanın sokağa bakan cumbasına çekildim, dinleniyordum. Derken kapı açıldı. Pencereden başımı uzatıp baktım, bir polis.. Bir anda dünya başıma yıkıldı. Demek Mahkeme Başkanı beni aldatmıştı. Ankara'dan olumsuz cevap gelmiş ve beni hapse atmak üzere polisi göndermişlerdi. Ev sahibi gidip kapıyı açtı. Sonra yukarı gelerek beni Vâli Beyin dâvet ettiğini bildirdi. Kalktık, beraberce valinin evine gittik. Meğer poker masalarında dördüncüleri eksikmiş.. Beni onun için çağırmışlar..

Sinop güzel, şirin, sevimli, küçük bir vilâyet merkeziydi. Fakat cansız bir şehir... Derin bir sessizlik içinde yaşayan bir şehir... Sokaklarında ne bir araba, ne bir motör sesi, ne bir insan kalabalığı. Hattâ sokakları sevimli çığlıklarıyla dolduran çocuklar bile görünmüyor. Sanki ahâlisi boşaltılmış bir savaş şehri... Çarşısı [illegible] denemez. Önünde dünyanın en güzel koylarından biri yatıyor. Pırıl pırıl fakat sessiz ve hareketsiz bir deniz. Ne bir vapur, ne bir motör, ne bir sandal... Şehirde gidilebilecek hiçbir yer yok.. Ne bir kahvehane, ne bir sinema, hattâ ne de küçük bir park.. Yâni burada insanlar yaşamıyorlar. Gündüzleri nerelerde çalıştıkları, ne yaptıkları belli değil... Hayatlarını nasıl kazanıyorlar, anlaşılmaz. Şehrin yüksek memurları geceleri bir evde toplanıp kâğıt oynuyorlar. Bu, onların tek eğlencesi..

Haftada bir vapur gelir, postayı getirirdi. O gün, şehrin tek hareketli günüydü. Vapur bizlere İstanbul'un kokusunu getirdiği için erkenden sahile iner, heyecanla vapuru beklerdik. Vapur bazan gecikir, bizler de geceyarılarına kadar sahil boyunda sürünür dururduk.

Bu cansız, bu hareketsiz şehirde hayatımın birbuçuk yılını öldürdüm. Sonra genel af çıktı, cezamı doldurmadan İstanbul'a dönebildim.

Sinop'tan dönünce ilk işim yayınlara kuvvet vermek ve bunları genişletmek oldu. Eşim, ben bulunmadığım süre içinde gemiyi batmaktan kurtarmıştı. Fakat artık yayına yeni bir hız vermek gerekti.

**Gelecek yazı:
NÂZIM HİKMET
BÂBIÂLİ'DE**

Zabıtları açıklıyoruz!

KAPİTALİSTLER TEDBİR

Sol hareketin gün geçtikçe kuvvetlenmesi karşısında büyük paniğe kapılan kapitalistler, hükümetin aldığı tedbirleri yetersiz buldukları için bizzat kendileri de harekete geçmek zorunluğunu duymuşlar ve İstanbul Sanayi Odası Meclisi'nin 17. 1. 1968 tarihli oturumunda meseleyi enine boyuna tartışarak bu mücadelenin esaslarını tesbit etmek üzere bir komisyon kurmuşlardır.

Başkan Vekili Ertuğrul Soysal'ın başkanlığında yapılan toplantıya «aşırı sol» *ile* mücadele meselesi, Antalyalı zenginlerden Bereket Konserveleri Fabrikası sahibi Adnan Bileydi tarafından getirilmiş, meclisin diğer üyeleri önce görüşmelerin dışarıya sızmasından endişe ederek «gizli oturum» teklif etmiş, ancak daha sonra meselenin köy kahvelerine kadar her yerde tartışıldığı, bu bakımdan gizli görüşmenin gereksiz olduğu hususunda görüş birliğine varılarak *açık görüşme yapılmıştır.*

Oda Meclisi toplantısının Başkan Vekili Ertuğrul Soysal ve Genel Kâtip İhsan Vardal imzalarını taşıyan zabıttan aldığımız önemli konuşmalarını aynen okurlarımıza sunuyoruz. İşbu zabıt, kapitalistlerin sol gelişme karşısında nasıl telâş içinde bulunduklarını ve sosyalist eylemle *başedebilmek* için ne çareler düşündüklerini tesbit eden bir bel[ge niteliğindedir.]

● *HASAN YELMEN — Adnan Bileydi* arkadaşımızın getirmiş olduğu konu *hakikaten enteresandır.* Muhakkak ki bütün sanayicileri, özel sektörü yakından ilgilendirir. Fakat hatırladığıma göre, mevzuatımız böyle bir konunun bu mecliste konuşulmasına pek müsait değil gibi geliyor. Bunun bir gündem maddesi haline getirilmesinde dahi ben şahsen sakıncalar görmekteyim. Eğer bu mevzu görüşülecekse, gündem dışında bir sohbet şeklinde görüşülmesinde faydalar vardır. Bu takririn gündemden çıkarılmasını *ve sohbet şeklinde görüşülmesini* teklif ediyorum.

● İBRAHİM MALKOÇ — Bu mevzuun bütün *sanayicileri* çok *alakâdar* ettiği kanaatindeyim. Alınacak *bazı kararlar vevahut tavsiyeler* üzerine Sanayi Odası'nın hükmî şahsiyetinin bilâhare bazı hücumlara maruz kalacağı kanaatiyle bu toplantının *gizli* olarak görüşülmesine taraftarım. Belki biz sanayiciler, bu mevzuda istikbal bakımından alınacak bazı tedbirleri karar altına alacağız. Alacağımız kararların muvaffak olabilmesi için gizli bir celsede görüşülmesinde fayda mülâhaza ederim.

● **ADNAN BİLEYDİ** — **Bugün Anayasaya mugayir, Atatürkçülüğe uymayan bazı cereyanların, aşırı sağ ve aşırı sol, müzakeresini burada yapalım ve hedef biz olduğumuza göre müdafaanın da bizden gelmesi lâzım. Hattâ mukabil taarruzun bizden gelmesi lâzım ama mütereddit arkadaşlarımız pek çok. Onun için hiç olmazsa müdafaa bizden gelmeli, organize olmamız lâzım. Her ağızdan bir ses** *çıkmaması* **için** *bunun* **kanalize edilip organize bir şekilde** *mukabil cephe alınması lâzım.* **Bundan kaçınılamaz.**

Önergenin gizli veya açık görüşülmesi konusunda *diğer* kapitalistler de görüşlerini açıkladıktan sonra, toplantı başkanı Ertuğrul Soysal «**Açık görüşme**» yapılmasına karar vermiş ve önergeyi okuttuktan sonra ilk sözü önerge sahibi Adnan Bileydi'ye vermiştir.

● Sola karşı organize olarak çıkalım.

● *ADNAN BİLEYDİ* — **Bize matuf bir hareketin karşısında cesaretle yer almak ve bunun** *ilmi yönleriyle,* **ekipleriyle mücadele etmekten Türk özel sektörünün kaçmacağına inanmak istemem.** Üzüntü ile tekrar edeyim ki, özel sektörü temsil eden birlik veya odalar tarafından çıkartılması beklenirken ferdi teşebbüsler, hattâ Çiftçi Birliği tarafından cesaretle çıkarılmış, neşredilmiş eserler var. **Biz diyoruz ki, Anayasamızın, kanunlarımızın tanıdığı haklara inaatkârız. Karma ekonomide varız, Atatürkçülüğün bize gösterdiği ve bugün her grup tarafından benimsenmiş olan yahut öyle görünen fikirleri samimiyetle karşılıyoruz, onlara iştirak ediyoruz ve bunu bayrağımız olarak elimizde taşıyoruz. Ama, anayasaya, kanunlara aykırı, Atatürkçülüğü şeklen benimser görünüp hakikatte karşısında olan hepimizin bildiği insan hak ve hürriyetlerinden cemiyeti uzaklaştırmağa matuf hareketlerin karşısına cesaretle ve organize olarak çıkalım. Bu memlekette böyle cereyan var mı? Prag'da Sovyetler tarafından yayınlanan komünizmin teorik dergisi olan World Marxist Revue Dergisi'nin 1965 Mayıs ayı sayısı ile New Age Dergisi'nin Kasım 1963 sayısında dünya kömünistlerinin, bilhassa Ortadoğu ve Türkiye'deki komünist akımların hangi esaslara göre hareket edeceği direktifler halinde özetlenmiştir. Bunda beynelmilel komünizm idarecileri tarafından bilhassa Türkiye için verilmiş direktifler var. Aktüel meselelere bir göz atalım, bunlar bugün var mı? Var. Bu, bizim küçük bir menfaatimizle değil, canımızla alâkalıdır, elbette burada görüşülecektir. Meclis arkadaşlarımızın bazıları mevzuun çok ehemmiyetli olmasına binaen hususi bir toplantı yapılmasını bunun için istemişlerdi. Aramızda bu hususta çalışmış, tecrübeler görmüş, ilminden, fikirlerinden istifade edeceğimiz arkadaşların cesaretle konuşmalarını rica ederim.**

● ALİ KERMEN — Bu sol cereyan fikri 1960'tan sonra Türkiye'de su üzerine çıkan bir gerçek, halbuki garp medeniyeti bu konuyu artık eleştirmiş, tedbirlerini almış, çarelerini bulmuş ve muayyen bir yolda gidiyor. Türkiye'ye göre bu konunun *tefsirinde ve tarifinde* müşterek anlam olmadığı için tedbirler de dağınık oluyor. *O kadar dağınık* ki, bir özel sektör kuruluşunun en yüksek makamının en yüksek mertebesine göre bugün aşırı sol akımlara karşı özel sektörün yapacağı en büyük davranış, üniversite yurtlarını ele alıp onları onarmakla kabili teliftir. Gene özel sektörün en büyük kuruluşlarının en yetkili makamında bulunan, temsil yetkisi olan bir zâta göre, sola karşı daha kesin, en müessir tedbir **Ezânı Muhammedi'yi** daha kökleştirmek, daha yaymak ve daha *teşvik etmektir.* Hâdise o kadar şümullü ve enine boyuna *teferruat arzeden bir konudur* ki, ne bir yurt binasının onarımı ve ne *de semavî* anlayış ve doktrinlere muayyen bir eğilimi yaymak ve ona büyük çapta bel bağlamak, bu iktisadî ve sosyal dâvayı kökünden halledecek tedbirler meyanında olmaktan çok uzaktır.

Karşımıza çıkmakta olan, bugün *teşvik edilmiş muazzam ve sapık* sol cereyanlara karşı biz, özel sektör kuruluşları ve ayrı ayrı mensuplar olarak kendimize düşen iktisadî ve sosyal vazifeleri tamam olarak yapıyor muyuz? Bence hadisenin ağırlık noktası önce bu yönden halledilmeli ve ondan sonra özel sektör doktriner faaliyetlere karşı geçmeli, bir anlama göre müdafaasını yapmalı, daha fazla organize olunca Adnan Bileydi arkadaşımın tavsiyesi üzerine taarruza geçmeli, Taarruza geçecek olan özel sektör grubunun büyük çapını teşkil eden İstanbul *Sanayi Odası'nın şu* andaki meclis üyeleri acaba kendi vicdanları *ile* yalnız kaldıkları zaman Türkiye'nin yarına ait iktisadî ve sosyal gerçeklerine kattıkları sosyal ve iktisadî payı ne derecededir? Bunları tam olarak yapmakta mıyız? Biz daha henüz Türk özel sektörü olarak, memleketin yarınına ait sosyal emellerine büyük değer katmıyoruz ve maalesef katma yolunda değiliz. Kendi özel problemlerimizin ve onlara bağlı memleket gerçeklerimizin yüzde 50'sinden fazlası bizim sırtımıza dayandığı şu anda bu gerçekleri tam ve doğru bir şekilde yapamadığımız halde, üniversitede bir kaç konferans verilmesi, gazete fiyatına yakın bir kaç risale basıl- [illegible] ması *tedbirini* bugünün gerçeklerine göre çok cılız bulmaktayım.

● **İBRAHİM ÜZÜMCÜ — Gelirleri** *arasında uçurum* **kadar fark olan memleketimizde ve gelir dağılımının çok yüksek bir nisbetini nüfusun çok cüz'i bir kısmının elde ettiği, çok az bir kısmını da çok büyük bir kitlenin elde ettiği bir memlekette, sosyal ve ekonomik huzursuzluğun fazla kazanana karşı kin ve garazın mevcut olacağını kabul etmeliyiz. Bizlere düşen vazife, her şeyden evvel gelir dağılımındaki bu aşırı dengesizliği önlemeğe matuf, karınca kararınca tedbirler almağa yönelmek** *olmalıdır* **Yoksa** *bunu* **yazıyla, matbuatla, konferanslarla halletmeğe kalkarsak, herkesin bir kulağından girer öbüründen çıkar. Aşırı solun karşısına bir cephe halinde çıkmağı ve bunu savunmayı bir cesaret olarak kabul etmiyorum. Asıl cesaret, gelir dağılımındaki dengesizliği önlemeğe matuf tedbirleri kendi iktisadi zararına da olsa almağa yönelmeğe göstermekte olmalıdır. Her şeyden evvel patron zihniyetinden artık sıyrılmak, işletmeyi hakiki işletme haline sokmak, işletmede görev almış olanlara karınca kararınca gelir dağılımında hakkını teslim etmek ve vermek en iyi yoldur.**

● Solun karşısında hükümet bile korkuyor.

● CEZMİ ÖZDEMİR — Bugün komünizm içimizdedir. Hükûmetimiz, demokrasiyi destekliyen, solun karşısında bir hükûmet, Genel Kurmay Başkanı yani ordunun başı, komünizmin karşısında sert mücadeleci, buna rağmen hükûmet bile korku içinde. Her ne kadar geçici görünüyorsa da, *sanayiciye* ve tüccara bazı vazifeler düşüyor. Özel teşebbüse mütemadiyen küfreden gazeteler var, bunlar malûm... Fakat bu gazetelerin sayfalarını dolduran yine bizim verdiğimiz ilânlar. Çünkü bu gazeteler daha çok satılıyor. Özel sektör mensupları da, ilânlarını daha çok satan gazetelere vermeyi tercih ediyorlar, daha çok insan okuyacak, malı daha çok satılacak, menfaati icabı... Fakat bu menfaat bir gün olduğu gibi elinden gidecek! Menfaatin tamamı gideceğine, biraz daha az satış yapan gazetelere ilân *vererek* geçici *olarak*

SOLA KARŞI ARIYOR

FAZIL ZOBU
— Tedbir peşinde —

KOCATOPÇU
— Kapitalizmin ağır topu —

bunun bi: nebze olsun önüne geçilebileceğine kaniim. Her ne kadar sanayicinin aleyhine ise de malûm gazetelere reklâm vermemeli. Bence esas tedbir, bu akıma meyledenlerin çıktığı deliği tıkamak.

● **ADNAN BİLEYDİ — İbrahim Bey'in dokunduğu bir noktaya dokunmak isterim. Türkiye'de bu dedikodu mevzuu oluyor, onun için bunu rakamla ifade etmek isterim. Bugün Rusya'da işçinin ücretinin ne olduğunu biliyorlar mı? Geçen sene işçi ücretinin 50 rubleden 60'a çıkarılmasını büyük muvaffakiyet olarak ilân edildi. Bir rublenin fiktif değeri de 1 dolar olduğuna göre 540 lira eder. Bugün Türkiye'nin büyük şehirlerinde çalışan işçinin ücreti bunun üstündedir... Aşırı solun getirdiği iktisadi nimetler, özel teşebbüsün başta geldiği hür âlemde verilen ücretin altında... Ali Bey'e de cevap vermek isterim. İnsan haysiyet ve şerefi, iktisadi gelirin çok üstündedir. Evet, açlık her şeyin üstündedir ama karnı doyan bir kimse için 5 kuruş fazla almak bahasına haysiyet ve şerefinden, insan haklarından uzaklaşarak bunu almak, insan tabiatının dışındadır. Biz burada kendimizi Ali Bey'in ve İbrahim Bey'in dediği gibi hizaya getirmekle beraber, bazı tedbirleri organize olarak getirmek mecburiyetimiz vardır. Batı ekonomik tecrübesini geçirmiş, sosyal tedbirlerini almış, biz de bunları yapmak mecburiyetindeyiz ama anarşist bir grubun karşısında da muhtelif yönlerden mukavemetimizi organize olarak arttırmak zorundayız**

● ALİ KERMEN — Rusya'daki işçi ücretlerinden bahsettiler. Geçen sene bu zamanlarda tesadüfen Rusya'daydım. İşçinin oldığı 50-60 rublenin fiktif kıymetini bir tarafa bırakalım, mühim olan paranın iştira kabiliyeti ile fertlerde psikolojik çöküntüye mahal bırakmayan alım ve satım gücünde yaratacak farklı metaların piyasada bulunmayış halidir. Yani 50-60 ruble kazanan bir işçi ev kirası için 4 ruble verir, bütün temel enfrastrüktürü tamamlanmıştır. Binaanaleyh parasının yetmiyeceği 200-300 rublelik ayakkabıyı görmez bile. **Bu itibarla psikolojik ezinti içinde değil. Biz kendi işçimize 600-700 liranın üstüde versek de paranın Türkiye'deki satın alma gücündeki bilhassa istihlâk maddelerinde, hattâ enfrastrüktür yatırımlarındaki değişik farklılık büyük uçurum, insanda fert olarak psikolojik yıkıntı yaratır.**

● **ŞAHAP KOCATOPÇU — Bugün problemin üç noktasına eğilmek gerekiyor. Bir tanesi üniversite. Üniversite gençliği muayyen bir şekilde zehirlenebiliyor. Buna karşı bizim de üniversitelerimizde seminerler, kurslar konferanslar tertip ederek dilimiz döndüğü kadar yardımlarda bulunmamız lâzım. Eğitimde imkânı olmayanlara Türk eğitim Vakfı vasıtasıyla yardımlarımızı arttıralım. Aç, kitapsız, yurtsuz, fakir bir Anadolu çocuğunun İstanbul gibi anormal israfların olduğu bir yerde çektiği ızdırabı kabul etmemiz lâzım. Eğer o cocuk yanlış bir yola gidiyorsa suçlusu biziz. İkincisi devlet memurları. Hepimizin en çok şikâyet ettiği birçok devlet memurlarının bizim düşüncelerimize karşı olan tutumları... Memurların bize itimat edebilmesi için evvelâ biz içimizde iki üç kötü varsa, onların teftişine bırakmadan bizim onları aramızdan atmamız lâzım. Memur sınıfı okumuş azınlığı teşkil ediyor ve işçiden az para alıyor. Bu büyük bir tezat! Üçüncü sosyal problem, işçi - işveren sendikalizmi. Ben Türk İşverenleri Sendikası Başkanı olarak Paşabahçe'de grevle karşılaştığım zaman Budapeşte Radyosu, Türkçe neşriyatında Türk işçilerine hitaben «Şahap Kocatopçu'yu istenmiyen adam ilân edeceksiniz» diye bağırdı. Ertesi gün Türk - İş beni istenmeyen adam ilân etti. Bu devlet zabıtlarında mevcuttur. Bugün taktikler değişiyor. Bu taktikler için milli menfaatlere değer veren sendikaları da desteklememiz lâzım. Bazı damgalı olduğunu bildiğimiz sendikalar var, belki çok az bir ücret talebiyle bizi bugün tatmin edebilir, fakat istikbalimizi yıkar. Sendikalizm faaliyetleriyle uğraşan işveren sendikalarının çabalarına yüksek meclisimizin bigâne kalmasının yanlış bir yol olduğunu müteaddit defalar ifade ettim**

● MUZAFFER BERBEROĞLU — Bu mevzuu daha fazla konuşup vaktinizi almaktansa en kestirme yol olarak içimizden ve dışımızdan, hattâ ilim müesseselerinden de olmak üzere bir komisyon teşkil edelim. Bu komisyon hakikaten kendisi lânse edebilecek, kendisini verebilecek, çalışabilecek, yılmayacak, cesareti medeniyeti olan kimselerden teşekkül etsin.

● **Mücadele komisyonuna hangi kapitalistler seçildi?**

● **İBRAHIM ÜZÜMCÜ — Azınlık zenginin hepimizce görünen şatafatlı hayatının aşırı fakirinn sefalet derecesindeki hayatı ile karşı karşıya geldiğinde durumun ne olacağını takdir edersiniz. Bu zengin istediği kadar cesur olsun, aşırı fakirin o sefaleti karşısında dayanamıyacak, ezilecektir. İşte problem budur. Bizlerin özel sektör mensubu olmamız, şahsi menfaatimiz iktizasıdır. Binaanaleyh neden bunu memleket sathına yaymak için görev almayız? Neden herkesi şahsi menfaatinin yaratıcısı kudreti ile tahrik imkânımızı kullanmayız? İşte problemin asıl veçhesi budur. Yoksa lâfla, gazete makaleleriyle, kitaplarla yaymak, zaten okur yazar seviyesi az memleketimizde çok cüz'i bir kitlenin okuyacağı, müstefid olacağı vasıtadan ileriye gidemez. Onu kendimiz yazarız, kendimiz okuruz.**

● FAZIL ZOBU (Sanayi Odası İdare Heyeti Başkanı) — Bu mevzu, dünyanın mevzuu. İki tane super kuvvet var, ikisinin de elinde atom var, ikisinin de dâvası, kendi görüşlerini, kendi inanışlarını tatbik edebilme veya öbürünün tatbikatını önleyebilme... Biraz realist olmak lâzım... Dünya hareketi içinde bir özel sektör, o özel sektör içinde bir İstanbul mıntakası, İstanbul mıntıkası içinde bir Sanayi Odası.. Yapabileceğimiz şeylerin ölçüsünü bilmemiz icap eder. Memleket ölçüsünde bu mevzularla uğraşan muhtelif kuruluşların, kurumların, şahısların, birliklerin, derneklerin bir araya getirilip de tam bir kuvvet halinde ortaya çıkmasını sağlayacak koordinasyon hareketinin yükünü odamızın yapması imkânsızdır. Özel sektörü camia olarak birleştirici unsur olarak mütalâa ettiğimiz Odalar Birliği'nin bu sahada öncülük yapması esasını hareket noktası kabul etmek kanaatimce şarttır. Bunun yanında ve ona yardımcı olarak İstanbul Sanayi Odası, kendi bünyesinde ve kendi çapında faaliyetler yapabilir. Odalar Birliği bugüne kadar bu konu üzerinde çalıştı, İstanbul'da Enformasyon Bürosu kurarak bu büro vasıtasıyla faaliyette bulundu faydalı çalışmalar yaptı. Bu büro kurulduktan bir kaç sene sonra Odalar Birliği İstanbul'daki büroyu Ankara'ya nakletme kararı aldı. Bilâhare bu karardan vazgeçerek lâğvedip yeniden bir kuruluş haline getirmeyi kendisine şiar etti. Büronun tasfiyesi tamamlanmış, daha yenisi kurulmamış, ama kurulması için çalışmalar yapıldığı ifade ediliyor. Bu yolda birliği de harekete geçirebilirsek ve bu yolda tekrar onları ikaz edersek, faydalı olur düşüncesindeyim. Bu arada Adnan Bey'in mevzuu prezante ederken Çiftçiler Birliği'nin neşrettiği bir kitaptan bahsederken Odalar Birliği'nin bu ayarda bir çalışma yapmadığına işaret etmiş olduğu kitap, Enformasyon Bürosu tarafından hazırlanmıştır bastırılmıştır. Yalnız dağıtımı Çiftçiler Birliği eliyle yapılmıştır Bu ve buna benzer daha başka misaller de vardır.

İdare Heyeti Başkanının yaptığı açıklamadan sonra Bileydi'nin önergesi üzerindeki görüşmeler tamamlanmış ve «aşırı sol»a karşı nasıl bir mücadele yapılması gerektiğini tesbit için bir komisyon seçilmesi kararlaştırılmıştır. «Özel Sektörü Tanıtma Komisyonu» adını taşıyan komisyona şu kapitalistler seçilmiştir: Adnan Bileydi, Kemal Haracı, İbrahim Bodur, Muzaffer Berberoğlu, Ömer Alageyik, Ertuğrul Soysal.. Komisyonun gerekli incelemeleri yaptıktan sonra hazırlayacağı rapor Sanayi Odası Meclisi'ne sunulacak ve onun tasvibinden geçtikten sonra «sol»a karşı sistemli bir mücadeleye girişilecektir.

AMERiKA HER ALANDA RiCAT HALiNDE...

Halûk TANSUG

SAVAŞÇI NİXON — O bile pes diyor —

Birleşik Amerika'nın harp taraftarlığıyla meşhur siyaset adamlarından ve Cumhuriyetçi Parti'nin bu dönemdeki Cumhurbaşkanı adaylarından Richard Nixon, 28 Şubat günü yaptığı bir konuşmada, şöyle demiştir:

«... Amerika'nın sadece silâhlarının ve hazinesinin büyük kısmını değil fakat aynı zamanda askerlerinin de çoğunluğunu verme zorunda kalacağı başka bir Vietnam, artık ortaya çıkmamalıdır. Bundan böyle, Afrika'nın, Asya'nın ve Lâtin Amerika'nın ülkeleri, savunmalarıyla ilgili mes'uliyetlere bizzat kendileri sahip çıkmalıdırlar. Eğer bu ülkeler, mes'uliyetlerini sırtlanmazlarsa, Amerika onlar namına aynı mes'uliyetleri benimsemeye devam edemeyecektir...»

....

İşte, milletler arası münasebetlerin nasıl yepyeni bir ortama girdiğini anlamak için, Vietnam olaylarını bu açıdan kıymetlendirmek gerekiyor. En ileri ve selâhiyetli yorumcuların bile, nasıl modern gelişmeler gerisinde kaldıklarını anlamak için, yine Vietnam meselesini yeni çehresiyle izlemek kâfi geliyor.

Çünkü, bundan bir yıl önce dünyayı titreten Batı Bloku **«Süper lideri»** Birleşik Amerika, bugün küçücük bir Vietnam'da **«şamar oğlanı»**na dönmüştür. Ve, Amerika'nın, bu **«şamar»**lara verecek cevabı kalmamıştır. İşte olaylar, bir kaç ay içersinde, böyle değişik bir yöne çevrilmiştir...

Şöyle ki, çok kısa süre önce (meselâ İsrail'in Arap ülkelerine saldırdığı günlerde) Birleşik Amerika'nın sakat siyaset güttüğünü açıkça belirten yorumcular bile, Washington'a hiç değilse Asya'da birinci derecede söz hakkı tanıyorlardı.

Nitekim İsrail saldırısı üzerine Moskova **«etkisi»**'nin Akdeniz'e **«çıkış»**ını, Fransız devlet başkanı general De Gaulle, şöyle yorumluyordu: **«...Vietnam olaylariyle Orta Doğu olayları birbirine bağlantılıdır. Güney Doğu Asya'da sulh sağlanamazsa, Orta Doğu'da da sulhu gerçekleştirmek mümkün olamaz...»**

De Gaulle'ün beyanatı şu anlamı taşıyordu: **«Amerika'nın Vietnam'da ağır basmasına karşılık, Sovyetler de Orta Doğu'da ağır basma yoluna girmişlerdir. Dolayısiyle, Orta Doğu'ya Sovyet sızıntısını önlemek, ancak Amerika'yı Güney Doğu Asya'da frenlemekle mümkündür...»**

De Gaulle'ün bahis konusu dış politika teşhisi, 8 ay önce, dünya kuvvetler dengesini en ileri anlamında aksettiriyordu. Mart 1968'de ise, De Gaulle'ün aynı teşhisi, olayların tamamiyle gerisinde sayılmaktadır.

Çünkü, Güney Doğu Asya bölgesinde bile Batı Bloku **«süper lideri»** Birleşik Amerika, gerileme hâlindedir. Kısaca, dünyanın hiçbir tarafında, milletler arası münasebetlerin hiçbir alanında, kendini kuvvetli saydığı hiçbir bahiste, Amerika **«inisyatifi»** elinde tutamamaktadır. (Bak: ANT, 27 Şubat 1968, sayfa 12).

● Almanya'da artık Amerikan dümen suyundan ayrılıyor.

Kısa süre önce, çok kalabalık bir Batı Alman heyeti, Paris'e gitti. Batı Alman heyetine, başbakan Kiesenger başkanlık ediyordu. Dışişleri Bakanı Brandt dahil, başka bakanlar ve teknisyenler, heyete dahildiler.

Paris konuşmalarında, daha çok İngiltere'nin Ortak Pazar'a üye olması meselesiyle Fransa ve Batı Almanya'yı ilgilendiren siyasî ve ekonomik konuların ele alındığı, dünya basınına açıklandı.

Oysa, Paris'ten gelen haberler, esas konuların bambaşka karaktere büründüğü iddiasındadır.

Şöyle ki, eğer bu Paris kaynaklı iddialara inanmak gerekirse, Bonn artık De Gaulle'ün politikasına yaklaşmayı kabul etmiştir. Brandt olayı (Batı Alman Dışişleri Bakanının De Gaulle'ü küçük düşürücü konuşma), Washington ve Londra'nın dikkatini dağıtma uğruna girişilmiş **«kamuflâj»** hareketleridir.

Bonn idarecileri, dünya olayları üzerinde Amerika'nın kontrolü kaybetmesinden telâş duymaktadırlar. İsrail saldırısı ile Batı Almanya'ya kapanan Arap piyasaları ve maliyeti pahalılaşan Orta Doğu petrolleri, Bonn idarecileri üzerinde menfi tesir yapmıştır. Yaklaşan ve tüm Batı Bloku'nu tehdit eden ekonomik buhrana, Kiesenger hükümeti tedbirler aramaktadır Neticede de, yeni doğan dünya şartlarına uygun ve Doğu Bloku'na kısmen yönelmiş bir De Gaulle politikası, artık Bonn'a pratik gelmeye başlamıştır.

Kiesenger Hükümeti, yavaş yavaş Amerikan dümensuyundan ayrılıp, müstakil bir Avrupa politikasına yönelme niyetindedir. Nitekim Bonn'un bu yepyeni ve müsbet tutumu karşısında da De Gaulle, Kiesenger heyetine birden beklenmedik tâvizler tanımıştır;

Ayrıca, Orta Doğu'nun Arap ülkelerine mal satması ve Orta Doğu petrollerini Fransa kadar ucuza sağlaması için, Paris Hükümeti Bonn'a yardımda bulunma kararını almıştır.

● Emperyalistlerin Orta Doğu'da yeni oyunları.

Orta Doğu ülkelerini dolayısile Türkiye'yi çok yakından ilgilendiren yeni bir durum, Süveyş'in Doğu'sunda meydana çıkmıştır.

Ekonomik buhranın en tehlikeli uçurumlarına yuvarlanan İngiltere, gayri ekonomik askerî masraflarını, imkân derecesinde azaltma zorundadır. Bu sebeple de, İngiltere, önümüzdeki yıllar askerî birliklerini Süveyş Doğu'sundaki bölgelerden çekecektir.

İngiltere'nin bahis konusu bölgelerden askerî mevcudiyetini kaldırması demek, tabii, İngiliz taraftarı komprador idarelerin çökmesi anlamına gelir. Batı'nın sömürücü kapitalist ülkeleri açısından, İngiltere'nin Süveyş Doğu'sundan çekilmesi tehlikeli bir «vaküm» (boşluk) doğurur.

İşte, Batı Bloku lideri Birleşik Amerika ile bahis konusu bölgelerde birinci derece menfaati bulunan İngiltere, bu **«vaküm»ü** şu veya bu şekilde **«doldurma»** çabasındadırlar. Plânlarını, en ucuza mal etme niyetindedirler.

Yani, sömürdükleri bölgeler başında İngiltere ve Amerika lehine çalışmaya devam edecek komprador idarelerin malî ve askerî desteğini aynı bölgeler halkları sırtına yükleme oyunundadırlar.

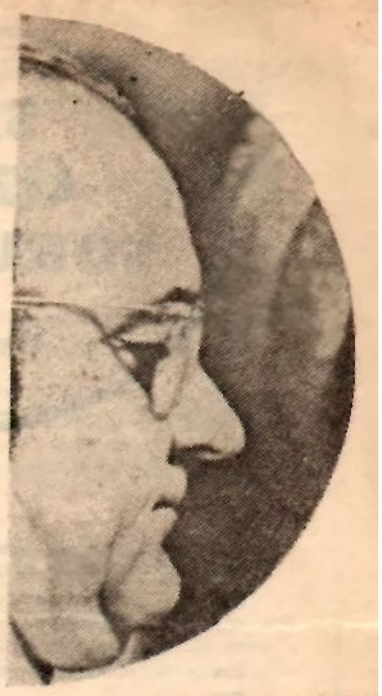
Nitekim, Acem Körfezi'ndeki küçük şeyhlikler birleştirilmektedir. İran, en modern silâhlarla donatılmaktadır. Gerici ülkelerden kurulu bir siyasî ve askerî pakt hazırlanmaktadır. Suudî Arabistan, Kuveyt, İran, Acem Körfezi şeyhlikleri, hattâ Pakistan bu Pakt'a üye yapılmak istenilmektedir.

Ancak, Amerika'nın Vietnam'da ve Orta Doğu'da düştüğü zor durum, İngiltere'nin, her geçen gün, daha büyük ekonomik ve siyasî sarsıntılara sürüklenmesi, Washington çevrelerinin **«Yeni Vietnam'lar»**dan korkmaları; bu Anglo Amerikan oyununu da çürütüyor. Adetâ, doğmadan ölmeye mahkûm, ikinci bir Bağdat Paktı mertebesine indiriyor.

Fakat, sonu ümitsiz dahi olsa, Anglo Amerikan'ların Süveyş Doğu'sunda oynamak isteyecekleri **«son oyunlar»** Türkiye'de de menfi tepkilerini gösterebilir. Çünkü, tasarlanan yeni Pakt için, Türkiye'nin yakın komşuları namzet sayılmaktadır.

TEKSAS'LI JOHNSON'IN YÜKSELİŞİ!

BAŞKAN JOHNSON
— Minnet borcunu ödüyor —

Amerika Cumhurbaşkanı Johnson'ın aşağıda okuyacağınız «yükseliş» hikâyesi ile Johnson'ın koltuğu altında çektirdiği resimlerle propagandasını yaptırarak iktidara gelen Amerikan bursiyeri Demirel'in Morrison müteahhitliğinden politika hayatına geçişi arasındaki benzerlik çok ilgi çekicidir. Johnson'ın «yükseliş hikâyesi Türkiye için bir cok meçhûlleri aydınlığa kavuşturmaktadır.

Houston Enternasyonal Hava Alanı'nda, Houston'ı bugünkü haline getiren onbeş işadamının portresi asılıdır. Bunların arasında Amerika'nın en büyük servetlerinden birini elinde tutan, Lyndon Johnson'ın yakın arkadaşı ve iş ortağı, Brown and Root Firmasının baş. George Rufus Brown bulunur. George ve kardeşi Herman, Johnson'ı ilk finanse eden kişilerdir. Lyndon da buna karşılık Brown kardeşleri Teksas karayolu müteahhitliğinden, dünyanın üç numaralı inşaat firmasının sahibi durumuna getirmiştir. Brown and Root'un kontratları arasında 1 milyar 600 milyon dolarlık Vietnam imar programı taahhüdünün bulunuşu bir rastantı değildir...

* * *

Teksas'lı Brown kardeşler hemşehrileri Lyndon gibi işe ufaktan başladılar. İlk işi yol inşaatında çalışmak olan Herman, açıkgözlüğü sayesinde, 1920'lerde Dan Root adlı bir inşaatçı ile ortaklık kurdu. Root'un ölümünden sonra, o sırada koleji bitiren kardeşi George ile birlikte firmayı devam ettirdi... «**Büyük para**» sahibi olmanın hükümet koltuklarından geçtiğine inanan Brown'lar, büyük ekonomik kriz'in arifesinde hisse senetleri satın almaya ve kâr'larını arttırmak için barolarda, eyâlet meclislerinde güçlü arkadaşlıklar edinerek kazançlı politik yatırımlar yapmağa başladılar.

Brown kardeşlerin asıl başarısı Teksas'da bir baraj inşası taahhüdünü almaları ile başlar. Lyndon'ın sahneye çıkışını ise, Brown and Root'un avukatı Wirtz, eyâlet temsilcisi Kleberg'e Johnson'ı sekreter olarak kabul ettirerek sağladı. Böylece, yirmiüç yaşındaki öğretmen Washington yolunu tuttuğu zaman, Wirtz ve Brown'lar ile olan köklü ve sadık bağlılığın temelleri atılmıştı...

1935'de, Johnson'ın Milli Gençlik Teşkilâtı'nın (NYA) Teksas direktörlüğüne getirilişinde, NYA'nın danışma komisyonu başkanı olarak Wirtz, önemli rol oynadı. Eyâlet temsilcisinin âni ölümü üzerine onun yerini de alan Johnson, Wirtz'in aracılığıyla Herman Brown ile çok sıkı ilişkiler kurdu. Savaş patladığı zaman Brown and Root, Johnson'ın yardımlarıyla, Teksas Eyâlet Meclisi'nden bir çok inşaat taahhüdü aldı. Bu arada organize ettiği büyük bir elektrik şirketinin avukatlığını da Lyndon, karşılıklı yardımlaşma anlayışı içinde, Wirtz'e teslim etti. Johnson'ın Senato Bahriye Komisyonu'nda (NAC) üye oluşu, savaş sırasında Brown'ların ABD'nin askeri gereçlerinin müteahhitliğini üzerlerine almalarına yaradı. Brownlar, işler daha da gelişince, bir Gemi İnşaat Şirketi (BSCo.) kurup ABD'nin silâhlı kuvvetlerine araç ve gereç sağlama işine el atarak dev bir firma haline geldiler.

Bu sırada tekrar senato'ya seçilmiş bulunan Johnson, 1941'de Teksas Valiliğine adaylığını koydu. Brown and Root Şirketinin mali desteği ile büyük bir seçim kampanyası yürütülmesine rağmen, az bir farkla valiliği O'Daniel'e kaptırdı. Eyâlet Mali Polisinin (IRS), Brown and Root için açtığı soruşturmalar ve basının 1941 Teksas vali seçimindeki oyunları açıklaması, Johnson ve Wirtz'in Beyaz Saray'daki çabaları ve nüfuzları sayesinde güçlü örtbas edildi.

Görüldüğü gibi, Brown'lar savaş sırasındaki «**büyük iş**»leri sağlayabilmek için Johnson'a dayanmak zorunda idiler. Johnson ise iş adamları için, en yararlı harp politikasını yürütebilme yeteneğine sahip, biçilmiş bir kaftandı. Parlâmenter hayatının başlangıcından beri silâhlanmanın en hızlı savunucularından biri olmuştu. Savaş sırasında, daha sonra Kore savaşları ve soğuk harp esnasında devlet eli ile büyük kazançlar elde eden Brow and Root, 1966 yılında işlerinin ancak yüzde 12'sini devlete, geri kalanını ABD içindeki özel yatırımlara ve 36 yabancı ülkeye yöneltmiş bulunuyordu. Brown and Root, sadece 1965 yılı içerisinde 639 milyon dolarlık iş çevirmişti. Bunun 211 milyonu ABD dışında idi. 1960'da ABD Genel Muhasebe Bürosu (GAO) tarafından Senato'ya «**Devleti 6 milyon 700 bin dolar zarar soktuğu**» suçlaması ile şikâyet edilen firma, bu vartayı da o sırada Deniz Kuvvetleri Müsteşarı bulunan hemşehrisi ve yakın adamı John Connaly'nin aracılığı ile atlattı.

1962'de Herman'ın ölümünden sonra, George Rufus Brown şirketi 36 milyon 745.000 dolar'a, Halliburton Petrol Şirketin'e sattı. Brown and Root, halen Halliburton Şirketi'nin bir yardımcısı olarak çalışmaktadır ve yönetim kurulu başkanı George Rufus Brown'dır.

George Rufus Brown'ın dünyanın her yerinde holdingleri vardır. Hisse senetleri, sigorta şirketlerini, bankaları, petrol kumpanyalarını kotrolü altına almıştır. Irak, Küveyt, Suudi Arabistan, Mısır ve başka nerede petrol varsa Brown da oradadır. Amacı, dünyayı Amerikan işadamları için tehlikesiz bir duruma getirmek olan CIA ile, Brown'ın işbirliği etmemiş olmasını düşünmek mantıksızlık olur. Nitekim holdinglerinden birinin mutemedi olan Hobby, bunu kapalı bir şekilde anlatarak, «**hükümete hizmet etmekle övünürüz**» demektedir.

Brown'ın halen genel müdürü bulunduğu Brown and Root, 1965'ten beri Güney Vietnam İmar Programının büyük bir kısmını gerçekleştirme yolundadır. İnşaatlarında çalışan Vietnamlılar, aynı yerlerde çalışan Amerikalılardan ortalama 60 kat daha aşağı ücret almaktadırlar. Bu şirketin Vietnamlı işçileri şimdiye kadar 11 büyük greve gitmiş olup Amerikalı işverenlerin kendilerine köle muamelesi yaptıklarını söylemektedirler.

Vietnam İmar Programında çalışan firmaların çok kısa bir zaman içinde (1967 ilkbaharında hergün ortalama 3 milyon dolar değerinde) büyük konstrüksiyonlar meydana getirmeleri, Başkan Johnson tarafından «**maliyet önemli değil!**» sözü ile desteklenerek, kısa sürede muazzam kazançlar elde etmelerini sağlamaktadır. 200 milyon dolarlık bir açığı ise, ne bu şirketler, ne de Pentagon izah edebilmiştir.

Brown and Root - Johnson işbirliğinin hikâyesi, ABD'nin politik hayatının hangi güçler tarafından, nasıl kontrol altında olduğunu gösterir. Son otuz yıldan beri, bu güçler daha açık bir şekilde etkilerini duyurmaktadırlar. Bu işbirliği hikâyesi bir istisna olmayıp, iyi seçilmiş bir örnek teşkil eder. Senatör Johnson «**askeri inşaatların genişletilmesi**»ni önerdiği zaman, 64 senatör tarafından desteklenmiştir. Senatörler bu davranışla kendi eyâletlerindeki «**harp müteahhitleri**»nin ceplerine giren dolar akışını hızlandırmayı amaçlamışlardır. Ve neticede 33.5 milyon dolarlık savunma bütçesinin dörtte biri harcanmıştır.

Senatör Fulbright, geçen yıl, «**Senato'yu, askeri - endüstriyel güç yönetmektedir.**», Senatör Eugene Mc Carthy ise, «**bizim bütün yapmak istediğimiz bu gücü sınırlayarak, ulusun dış politikasını kontrol altına alabilmektir**» demişlerdir.

Lyndon Johnson ve George R. Brown örneği, «**büyük iş**»in hükümet ile ilişkilerinde sadece bir prototipten ibarettir.

David Welsh'den çeviri ve özet: BEHZAT TANÇ

Korkunç Kolleksiyoncu

Güney Vietnam'da Amerikan piyade alayından George Pawlaczyk ve Franklin Passantine, kumandanları tarafından taltif edildiler. Amirlerin Passantino ve Pawlaczyk'in kabarık göğüslerine, merasim kıt'ası önünde, «Gümüş Yıldız» madalyası taktılar. İki kahraman, tam ikinci bir madalya almaya hazırlanırken, birdenbire soluğu «Divan-ı Harp» te aldılar. Ne olmuştu?

Geçen Ekim ayı içinde Güney Vietnam'lı vatanseverlerle Amerikalılar arasında, Saygon yakınlarında bir çatışma olmuş ve çatışmada her iki taraf da kayıplar vermişlerdi. Pawlaczyk ve Passantino çatışmadan sonra «hâtıra olarak» saklamak üzere savaştan ölen Vietnamlı gerillacıların «kulaklarını» kesmişlerdi.

Dehşet verici bir savaşın sürüp gittiği Vietnam'da bu olay acaba nadirattan mıydı? Ünlü Amerikan dergisi TİME'a bakılırsa, HAYIR. Vietnam'daki Amerikan askerleri arasında bu tür hâtıra merakı, hayli yaygındı Peki olay bu kez neden «açıklanmış» ve neden iki kahraman (!) Divanı Harb'e sevkedilmişlerdi?

Gayet basit: Çünkü Pawlaczyk ve Passantino bu iğrenç meraklarını, ünlü Amerikan televizyonu CBS'nin kameraları önünde, «gösteri» halinde, tekrarlamışlardı. CBS ise iki kahramanın bu «marifetlerini» bütün Amerika'ya yaymıştı. Sonunda Divanı Harp Pawlaczyk ve Passantino'yu bu insanlık dışı ve iğrenç uğraşları için, gerektiği biçimde (!) cezalandırdı: Birinin üçte bir oranında maaşı, öbürünün hafifçe rütbesi indirildi

SANAT ÜZERİNE SORUŞTURMA

Osman AROLAT

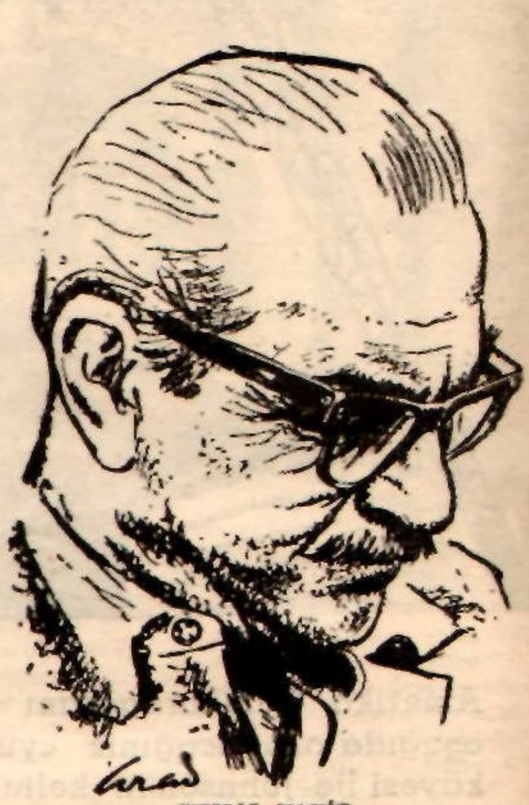
TONGUÇ YAŞAR — Güçlü sanatçı çıkmıyor —

Türkiye'de son zamanlarda en çok tartışılan konulardan biri bugünün sanat ortamının ne olduğu ve Türkiye'deki sosyalist gelişmeyle paralelliği bulunmadığıdır. Arkadaşımız Osman S. AROLAT, bu konuyu açıklığa kavuşturmak üzere sanatçılara, bilim adamlarına ve çeşitli kimselere şu soruyu yöneltmiştir:

— Bugünün sanat ortamını tanımlayarak Türkiye'deki sosyalist gelişmeyle paralelliğini ortaya koyar mısınız? Bu açıdan sanat görevini yapamıyorsa, yaratılması gereken koşulları sıralar mısınız

Bu sayımızda KEMAL TAHİR, DOÇ. DR. ÇETİN ÖZEK ve karikatürist TONGUÇ'un cevaplarını bulacaksınız.

TÜRKİYE'DE SANAT GÖREVİNİ YAPIYOR MU?

KEMAL TAHİR
— Sanat bunaltı ilâcı değildir —

Kemal Tahir

Bugünün *sanat* ortamı, memleketimizin sosyal - ekonomik durumuna bağlıdır. Genelliğiy'e de bu duruma uygundur. Sanatımız yüz elli yıldanberi tarihsel özelliklerimize aykırı olarak yürütmeye çalıştığımız BATILAŞMA'ya koşularak, verlilikten, Anadolu Türk Halklarının tarihsel gerçeklerinden kaçıp bütün değer ölçülerini yabancı sanatların değer ölçülerine uydurabilmek için debelenmektedir.

Sanat kollarımızda, tanzimattan bu yana sürdürülen BATI KOPYACILIĞI, sanatçılarımızı, Batıdan gelen her şeye kölece kapılan yarı aydın zümrenin yazarları haline getirerek Anadolu halklarımızdan hızla uzaklaştırmıştır.

Yazı sanatımız tarihinde büyük ve çeşitli geleneği olan şiirle 1945-1960 arasında çok *önemli gelişmeler göstermiş* hikâyeciliğimizin pek az istisnasiyle anlamsızlık batağına dalarak vardığı bugünkü umutsuz tükeniş, bu gerçeğin canlı delilidir.

Türkiye'deki sosyalist gelişmede, - esefle söyliyelim - tıpkı sanatımız gibi, memleketin içine düşürüldüğü yanlış batılaşma şartlarının etkisinden kurtulamamış, Anadolu Türk Halklarına doğru gelişeceğine, onlarla anlaşma dilini ve ortamını arıyacağına dışa dönük, teorinin özüne değil, kaba kalıplarına bağlı, halktan uzak bir küçük aydın azınlığın ve yarı aydın gurubun amatör zenaatı halinde kalmıştır.

Oysa, bilimsel sosyalizmin ödevi - tıpkı sanatın ödevi gibi - kendi halklarının gerçeklerini derinden aramak, bu gerçeklerin özelliklerini bulmak, *bu yoldan halklarını şuurlandırmıya* çalışmaktır.

Türk sosyalizmi, kırk yıldanberi, gerçeklerimize ulaşan, bunların özelliklerini belirliyen yerli bilim eserleri verememiştir. Bu hal, gelişmesinin, tıpkı sanatımızda olduğu gibi, yabancı koşullar içinde kaldığını, kopyacılık ve kalıpçılık çizisini aşamadığını ispatlar.

Sanatımız, görevini yapabilmek için, şiir, hikâye, roman, eleştiri, sanat tarihi, müzik, resim, heykel, tiyatro ve sinemada, batılı örneklerini, Anadolu Türk Halklarının gerçeklerindeki özelliklere doğru, aşmak zorundadır. Ancak belli bir süre, çıraklık dönemini atlatabilmek için, faydalı sayılan kopyacılık, hiç bir toplumda gerçek sanatın yerini uzun boylu tutamaz. Hiç bir aydın gurupu, ne kadar yaman BATILAŞMACI, yani, ne kadar yırtık batı kültürü palavracısı olursa olsun, bu kopyacılık dönemini, keyfince sürdüremez.

1800'lerde, batılaşmaya karar verdikleri zaman, Osmanlılar, batıyı, çelişmesiz, tekdüzen, BİR TEK BATI sanmışlarsa, ancak, 1870'lere kadar haklı görülebilirler. Sosyalizmi, her memlekete uyup uyar akıl dışı bir metafizik kalıp sanan sosyalistlerimiz de, ancak 1953 lere kadar, belki, haklıdırlar. (Buradaki HAK, ancak orta çapta, iyi niyetli insancıklara tanınabilecek hazin bir haktır).

Türkçesi: sanat, tıpkı sosyalizm gibi, kendi memleketinin tarihsel temelini bulup ona sımsıkı basmadıkça gelişemez.

Sanat, bir küçücük, kaytarmacı, devşirme azınlığın bunaltı ilâcı, gönül eğlencesi, çocuk oyuncağı değildir.

Türk sanatçısı, 40 milyona yaklaşan, üstün sezgili, Anadolu Türk halklarıyla er-geç karşı karşıya geleceğini, eserlerinin onlar tarafından insafsızca yargılanacağını aklından hiç çıkarmamalıdır.

Bugün Türk yazarlarının sanat ödevlerini yapabilmek için göz önünde tutacakları, en önemli, en kurtarıcı koşul, şiirlerini, hikâyelerini, romanlarını, eleştiri ve tarihlerini kurarken ve yazarken, bunları hemen gidip Anadolu Türk Halklarına okumak zorundaymışlar gibi düşünmeleridir.

Ödevini yapmak istiyen MİLLÎ sanatın şaşmaz ölçüsü, halklarıyla aracısız karşılaşan sanatçıların, «Keşke bunu böyle yazmasaydım. Ne ayıp!» pişmanlığına düştükleri yerdedir.

Şurası da bilinmeli ki, ben, bir «Anadolu Türk Halkları Tarihi» tasarlarken, deyişlerinin önemli bir kısmını, tasavvuf kalıplarıyla tekke erbabı ve ağa odaları eğlenceleri için yazdığından, KARACA OĞLAN'ı bile,

Yobazların yalanı ve kul Mustafaya birkaç söz

Kaba kuvvet, yalan ve sahtekârlıkla varlıklarını devam ettiren sağcılar ne kadar alçak insanlar olduklarını belli ediyorlar.

M.T.T.B.'liler Adana'dan Kul Mustafa denen karacahili âşık olarak aldatıp getirmişler, kendi salonlarında tertipledikleri gecede Kul Mustafa'nın sosyalist âşıklara meydan okuduğunu ilân etmişlerdi. 2 Mart Cumartesi günü beni çağırdılar. Ben de gittim. Onbir tane sağcı âşık toplanmışlar. Kurdukları jüri sağcı, salondaki bütün seyirciler sağcı. Tek başıma hepsine meydan okudum. Kul Mustafa'yı çıkarttılar karşıma. Biraz atıştıktan sonra söyleyecek söz bulamayan Kul Mustafa selâmeti kaçmakta buldu. Başka da karşıma çıkan olmadı. Bu sağcılar için bir âşıklar gecesi değil ölüm gecesiydi. Hırslarını *beni dövmek, hattâ öldürmekle alabilirlerdi* ancak. Bir arkadaşın sayesinde zorla kurtulabildim. Ertesi gün sağcı basın geceyi yorumlarken «Aşık Fermani Kul Mustafa'ya boyun eğdi» diyordu.

Fikirden ve insanlıktan yoksun olan bu insanlar söyledikleri yalanlarla kendilerini avutuyorlar. Ancak bu sahtekârlıklarının bir gün mutlaka sona ereceğini de unutmasınlar. Şunu haber vermek isterim ki, yaptıkları gece tamamiyle bir tertipti.

Ben fıkara Türk halkının fıkara şairiyim: Ben Dadaloğluna, Köroğlu,na Yunus Emreye, Karacaoğlana lâyık olmağa çalışan bir şairim. Ben fıkara halkın, gavurlarla birlik olaraktan kanını emen zenginlere de karşıyım. Ben öz halkımın diliyim, Zenginlerin parayla tutup İstanbul'lara kadar getirdiği çanak yalayıcılardan değilim. Ben fakir halkımın, yesir halkımın yenilmez gür sesiyim. Nasıl Halklar yenilmezse, ben de Kul Mustafa denilen çanakçıya yenilmem. Bir kere o halkın şairi değil, çanağını yaladığı zenginlerin şairidir.

Onlar soygun düzeninin utanç verici oyunlarıdır. Onlar halka da, halk şairine de, halkın diline de, adına da kurban olsunlar.

Onlar da, kulu oldukları zenginler de halkın bir tokatını yiyeceklerdir ki, felek de maşallah diyecek. O zenginlerin kulu Mustafaya diyeceğim ki, halk şairleri zenginlerin değil hakikatın kulu olurlar. Bir lokma ekmeği, binbir yalan dolanla elinden alınan halkı yanında olurlar. Tüyü bitmedik yetimlerin, hastaların, ilâçsızların, okutulmayanların yanında. Beş on kuruş için kan emicilerin yanında olmazlar. Olurlarsa bunlara halk şairi denmez. Zenginlerin kulu denir.

Orada bir iki jüri midir nedir, ne idiği belirsiz, şair döküntüsü insana birincilik verip şair yapamaz. Halk kendi şairini kendi yapar.

Zenginlerin kulu Mustafa'ya bir şey daha söyleyeceğim, işte bu sözümü iyi dinlesin: Eğer halkın şairi olacaksa topraksız, bir lokma ekmeği elinden alınan, alınteri sel gibi akıtılarak aç susuz bırakılan halkın içine dönsün. Halkın şairi olunmaz zenginlerin sofrasında. Halkı gibi bir lokmaya, bir hırkaya razı olan ancak halkın şairi olmaya lâyık olabilir.

Bir daha Dadaloğlu'nun torunuyum diye de palavra sıkmasın. Onun kimin torunu olduğunu herkes bilir. Eğer Dadaloğlu'nun torunu olmağı çok istiyorsa, olabilir de. Ama *zenginlerin çanaklarının başında değil. Da*daloğlu gibi, halkın içinde: Ferman padişahın, dağlar bizimdir diyerek Bir daha halkın şairlerini çağırmasın. Onlarla çakışmaya kalkmasın. Zengin çanağında fıkara halkın içine dil uzatmasın. Onu, torunu olduğunu söylediği ulu Dadaloğlu'nun ruhu çarpar da yerle bir eder. Şimdilik zenginler kulu Mustafa'ya sözüm bu kadar.

Aşık FERMANİ

ÇETİN ÖZEK — Sanatçı toplumun sorunları ile ilgilenmek zorundadır —

böyle bir utandırıcı pişmanlıkta, çok yakaladım.

Çetin Özek

Bugünün san'at ortamını tanımlamak ve Türkiye'deki sosyalist gelişimle paralelliğini incelerken varılacak sonuçların bütün san'at kolları için eşdeğerde olması mümkün değil. Örneğin, san'at kollarından tiyatro ile edebiyat aynı çizgi üzerinde değiller. Toplumda en yaygın olması gereken buna karşılık son yıllarda tam tersine bir gelişimle halktan kopmuş gözüken edebiyat üzerinde durmak isterim.

Şiir, hikâye ve roman alanında, tek tük ayrıcalı durum bir yana bırakılacak olursa, toplumsal gelişim ve özellikle toplumcu bilim konusundaki gelişim ve zenginleşmeye paralel bir gelişimi saptayamıyoruz. Belki yanılgı olabilir, fakat inancımızca, edebiyat alanında gelişim bir yana bir gerilemeden bile söz açabilmek mümkün. Bu gerileme, gerek halkın edebiyata olan ilgisi konusunda, gerek yeni edebiyatçıların belirmesi yönünden kendisini ortaya koyuyor. Belki edebiyat ürünlerimize karşı toplum ilgisizliği, yeni kuşak üreticilerinin yetişmesini de engelliyor. Bugün toplum çoğunluğunca bilinenler, Kemal Tahir, Orhan Kemal, Yaşar Kemal Fazıl Hüsnü gibi eski ustalar. Sol akım içinde geniş ölçüde yer alan genç kuşakların ve aydınların da günümüz edebiyatıyla geniş ölçüde ilgilendiklerini ve ilgilenmemenin de eksikliğini duyduklarını sanmıyorum. Bu ilgisizlik edebiyat dergilerinin örneğin onbeş sene öncesine oranla sayı ve tirajca düşüklüğü, toplumda yaygın ün sahibi yeni isimlerin belirmemesiyle de ortada.

Bu ilgisizliğin ve esas önemlisi ilgilenmek ihtiyacının duyulmamasının nedenleri neler olabilir? Hem de okur yazar, toplum sorunuyla ilgilenen genç ve aydın kuşak sayısı arttığı halde, yeni yazarlar sadece bir çevrenin insanları olarak kalıyor, kendi aralarında oyalanıyorlar. Bunun iki nedenini saptayabilmek mümkün hemen. Birincisi, beş on yıl önce sanat toplumsal sorunların açığa vurulması yönünden tek araç durumundayken, 1960 dan sonra gelişen sosyalist bilimle ilgili doğrudan doğruya bilimsel eserlerin çoğalması ve edebiyatın dolaylı söyleşine, edebiyat aracılığına ihtiyaç kalmayışı. Bir şiirin bir mısraında, bir hikâyenin bir paragrafında ülkücü dertlerinin dile getirilmesinden mutluluk duyan aydınlar, genç kuşaklar, bugün çok daha derine inen bilimsel eserlerce tatmin edilmektedirler. İkinci neden de, birincisine bağlı geniş ölçüde. Yeni kuşak edebiyatçılar da, toplum sorunlarını, toplumsal yapıyı ve insanı konu almaktan vazgeçmiş görünüyorlar. Bir ölçüde, edebiyat toplumdan kopmuş durumda, bu kopuşa karşılık, aydınların, genç kuşakların bilgisel yönden gelişmeleri, olgunlaşmaları ve ülkücü bir davranışla her konuyu yurt koşul ve sorunları açısından inceleyişleri edebiyat ile sol akımın bir birlerinden git gide uzaklaşmaları sonucunu doğuruyor. Soyut bir edebiyat somut sorunlara eğilen, II. kurtuluş savaşı durumuna düşüyor. Zengin, gelişmiş burjuva toplumyası veren ülke solcuları için hiç de gereklilik duyulmayanları için söz konusu olabilecek sanat spekülasyonları, az gelişmiş ülke insanlarına hiç bir şey getirmiyor. Savaş kızıştıkça edebiyatcılar da genellikle bu kopuş içinde kaldıkça edebiyat ile sol akım arasındaki tersine paralellik daha da artacakdır sanısındayım. Bu kopuş da, şahsen hiç bir zaman zevkine varamadığım, toplumsal yarar ve görevini göremediğim bugün için silinse bile, ikinci yeni akımının da olumsuz etkisini belirtmek isterim. Bu akım kanımca, eski diye adlandırdıkları kuşağın toplumsal sorunlarla ilgilenme geleneğini kırmış, sanatı soyut'a kaydırmış ve edebiyatın toplumdan kopuşunun başlıca nedenlerinden biri olmuştur.

Paralelliğin yaratılması, edebiyatın halktan kopuş nedenlerini ortadan kaldırmak olarak kısaca formule edilebilir. Sanat sanat için mi? toplum için mi? gibi bayat, eskimiş bir tartışma, bugün geçersiz. Hele sorunları çok çetrefil olan bir az gelişmiş ülke söz konusu ise. Az gelişmiş bir ülkenin adamı olmak, bilim adamı olmak, sanatçısı olmak, bu kişilere çağımızın yüklediği ve gelişmiş ülkelere oranla değişik bir takım sorumlulukların yüklenilmesi sonucunu doğurmaktadır. Bu sorumluluk sanatçı için de söz konusu. Bütün az gelişmiş ülke aydınları, az gelişmişlik nedenlerine egilip, bu nedenlerin yok edilmesi yolları üzerine eğilmekle bu sorumluluklarını yerine getirmiş olabilirler. Sosyalist gelişim bugün Türkiye'de sosyalizmin kuruluş nedenlerini, yapısal analizlerini yapmak durumundadır. Edebiyat insana hitap ettiği sürece insanla ilgi kurabilir. İnsanlar kendi sorunları ile ilgilenildikçe ona bağlanır. İnsanın sorunu ise, toplumun ve düzenin sorunlarıdır. Sosyalizm tüm insanı kavrayan toplum yapısının sorunlarına eğildiğine göre, edebiyat da bu sorunlara eğildikçe toplumla ilişki kurabilecektir. Sosyalizmin bilimsel inceleme ve teorisi yanında, edebiyat da sosyalist bir dünya görüşü açısından, sanat endişesiyle sorunların üzerine gidip ona eğildikçe, çağdaş sosyalist akım ve gelişime yaraşır yerini bulabilecektir. Bu açıdan da soyut sanata hiç yer olmayacağı doğaldır.

Bugünkü aydınlarımız ve genç kuşaklar, emperyalizm, yeni sömürgecilik, kurtuluş savaşları gibi konular üzerine eğilip, bunların savaşını verirken elbetteki bu sorunların dışında kalan soyut edebiyata eğilimi bir zaman israfı olarak görecektir Nitekim örneğin onbeş yıl önceki canlılıkla, bugünkü durgunluk, edebiyatın o günkü ve bugünkü yön farklarından doğmaktadır. Bugün toplumcu romanlara olan rağbet, bu türden tercüme edebiyat eserlerinin beğenilmesi de, aynı nedenle olsa gerektir.

Şuna kesin olarak inancım var ki, ben sanatçıyım sanat yaparım demeğe hiç bir az gelişmiş ülke sanatçısının hakkı yoktur. Tarihi gerçek sanatçı olunmak, çağdaş sorumluluğu yüklenmek isteniliyorsa. Aksine davranış sorumluktan kaçmak anlamını taşır ve toplumsal tepki ve ilgisizlikle karşılanır.

Tonguç

Bugünün sanat ortamı, iki çeşit sanatçı ile belirlenir.

Bunlardan bir kısmına «TOPLUMCU», öbürüne de «BİREYCİ» diyelim.

Toplumcu sanatçılar, ülkemizin toplumsal eylemi ile aynı paralelde ve aynı gelişme noktasında sayılabilirler.

Bireyci sanatçılara gelince: Onlar bir bakıma eylemsizliğin, içe kapanışın soyut biçimlere yönelmiş olan insanlarıdır.

Türkiye her iki paralelde de, yeterince güçlü sanatçı kişilere sahip çıkamamakta, ne halkın, ne de elit aydınların tatmın olabildiği bir sanat ortamı söz konusu olmaktadır. Bütün bu yavanlık, Türkiye'nin, büyük bir toplumsal mücadelenin şahlanabildiği bir ülke olamamasından ve bireyci bir içe kapanışın, yaratıcı bir kişisel baş kaldırmanın inkâr hedefi olabilecek karanlık bir kuvvetin açık seçik belirlenmeyişindendir. İtiraf etmek gerekir ki, sanat eserine gerçek bir dayanak, gerçek bir varoluş ortamı hazırlamak bakımından her iki durum da, aynı ölçüde değerlidir. Yani bu demektir ki, tarihi gelişim içinde ideal şartlar, yukarıda sözü edilen zıdlaşmalar içinde varolabilmektedir. Bu bakımdan Türkiye'nin âdeta muhafaza edilmek istenilen bir alaca karanlık Sistem belirsizliği - içinde sürüklenip durduğu gerçeğini de düşünme zorunluluğu vardır.

Şimdi gelelim bir başka gerçeğe: Bu da, halkın artık eski önemini, heyecanını yitirmiş kendi geleneksel sanatlarıyla başbaşa kalmış olması, buna karşı aydının Avrupa sanat bulunuşu.

Daha düne kadar bu olan, bugün de kendini duyurmakta devam eden bu durum, kendi ülkesinin gerçeğine yönelme kendi kültürünü yeniden gözden geçirme eğilimini taşıyan çabalarla sarsılmaya başlamıştır. Bugün aynı kişilerde de, mahalli gerçek kaygısı kendini göstermeye başladı. Ama iyice hazmedilmemiş bir bilimsellik özentisiyle...

Giderek onların yerlerini, bu ülkenin tabiatını derinden kavrayan, duyan insanların alması gereklidir.

Yaratılması gereken temel koşulları soruyorsunuz: Bu koşullar tek tek insanlarda saklı durmaktadır. Onların ötesinde, koşulların yaratılabilmesinden nasıl söz edebiliriz?

Gelecek Hafta
Balaban
Sencer Divitcioğlu
Ali Gevgilili

HALKIN SESİ

Hazırlayan: Aşık İHSANİ

SIVACI

Türkiye, kendi insanını, yani kendinden yana olanı yavaş yavaş yetiştirmeye başladı Bu, önüne geçilmeyecek kadar açık ve gerçektir.

Bu gerçek, yalanla, dolanla örtülemeyecek kadar da güçlüdür ve bunun müjdesini, sık sık köşemize gelen halk şairlerinin mektup ve şiirlerinden almaktayız, ve alır almaz da ANT'ın yürekli okurlarına aynı şekilde vermeye çalışmaktayız. Ta ki hak, adalet yerini buluncaya kadar.

İşte, bu şiirli mektuplardan biri daha: Bu mektup, yanık Anadolu'nun Malatya şehrinde sıvacılık yaparak ekmeğini zar zor temin eden Mehmet TUNCER arkadaşımızdan bize geldi.

Bir yandan halkının şairliğini, diğer yandan bina Sıvacılığı yapan ve mektubunda: Öcüm, öcüm diye haykıran Mehmet kardaşımızın şiirini, buyrun okuyalım bakalım hele:

Ağlar mısın güler misin

Fakirin giydiği yamalı çuval
Zenginin ağzında sırmalı kaval
İktidar partisi okuyor maval
Ağlar mısın, güler misin kardaşım

Zenginler fakirin sırtında yatar
Dolaplar çevirir keyfini çatar
Hükümet buğdayı kurt ile satar
Ağlar mısın, güler misin kardaşım

Fakir vatan bekler zenginler malı
Fakirler ekmek yiyer, zenginler balı
Fakirler gül yapar, zenginler çalı
Ağlar mısın. güler misin kardaşım

BASIN DİYOR Kİ

FRANSIZ LE MONDE GAZETESİ ZONGULDAK GREVİ'Nİ YORUMLUYOR

YAZISIZ

(Ali Ulvi — Cumhuriyet)

Fransa'nın en ciddi gazetelerinden Le Monde, 1 Mart 1968 tarihli sayısında özel istihbaratına atfen Türkiye hakkında önemli bir yazı yayınlamıştır. **«Türkiye'den Mektup»** başlığıyla yayınlanan yazıyı aynen sunuyoruz:

«Geçen ... Şubat günü, Karadeniz civarında, Zonguldak bölgesindeki kömür madenlerinde çalışan ...den işçileri, ocaklara inmeyi reddettiler, şehir üzerine yürüdüler, olayları izlemeye gelen gazetecilere ve maden idarecilerine hücum ettiler, emniyet kuvvetleriyle çatıştılar. Üç gün süren ve ayaklanma (emeute) temposuna giren bu grev Zonguldak'da ilk defa görülen bir şey değildir 1965 Mart'ında da bir çok ölen olmuştu.

Böylesine şiddet hareketlerinin sebebleri nelerdir? Bay Demirel'in hükümetine göre, sebepleri, Türkiye İşçi Partisi (T. İ. P.) üyelerince ve sosyalist sendikacılar tarafından girişilmiş tahriklerde aramak gerekir. Hakikat ise, bu kadar basit değil, çok daha karışıktır (complexe) Maden işçilerinin memnunsuzluğu, hem işçi kütlesinin içinde bulunduğu şartlara hem de bugünkü Türk sendikacılığının durumuna bağlanabilir.

Maden işçilerinin aldıkları ücretler, mevcut cetvelin en alt sıralarında yer alır; hele, mesleklerinin zorluğu hesaba katıldığında... Çalışma Bakanlığı tarafından verilen bilgiye göre, gündelik asgari ücretin ortalaması 12 Türk Lirası (5 Franc'dan biraz daha az) dır. 1965'den beri, Zonguldak maden işçileri 13.50 TL ücret alıyorlar. 1967'de, Çalışma Bakanlığı 20 TL'na çıkarma kararına varmıştır. Fakat, madenlerin sahibi E. K. İ. (Etibank Kömür İşletmesi) bahis konusu kararı hiç bir zaman yürürlüğe sokmamıştır. Devlet işletmesi olan E. K. İ., 1967 yılı, 150 milyon T. L. zarar etmiştir; yukarıdaki kararın gerekçesi olarak bu zarar gösterilmektedir

HÜKUMETİN TUTUMU

İşçiler, aynı zamanda sendikalarını, patrona karşı «yumuşak» davranmakla suçluyorlar. Öbür taraftan, Adalet Partisi'nin genellikle işçi kütlelerine, özellikle Zonguldak maden işçilerine karşı tutumu, sonuncuların memnunsuzluğunu artıracak mâhiyettedir. Başbakan Bay Demirel, partisinin hedefini, şöyle belirtmiştir: işçilerin haklariyle işverenlerin hakları arasında bir denge kurmak. Objektif açıdan bakıldığında ise, şu sonuca varmak gerekir: iktidara geldiği 1965 yılından beri kendisinin amacı, özel sektörün gelişmesine çalışmak olmuştur; 1965'den önce işçilere tanınmış haklara, pratik olarak, hiç bir şey ilâve etmemiştir Aksine, herhalde dengenin işçi aleyhine bozulduğu kanısına kapılıp hükümet bazı işçi haklarını kaldırmaya hazırlanmaktadır; işveren tarafından yatırılması gerekli kıdem tazminatı yerine işsizlik sigortası getirilmeye kalkılmaktadır.

Zonguldak olayları, Türk sendikacılığının karşılaştığı problemlerle izah olunabilir. 1936 tarihli Türkiye'nin birinci iş kanunu ve 1947 tarihli sendikalar kanunu, işçilere müsbet hiç bir hak sağlamamıştı. 1950 yıllarında da, işçi haklarını elde etme hedefi güden (revendicatifs) bütün hareketler, sistematik bir baskıya hedef olmuştu. Menderes hükûmeti, grev hakkını tanımaktan kaçınıyordu ve o zaman «cemiyet» şeklinde isimlendirilen işçi teşekküllerini kıskacı arasında tutuyordu.

D. İ. S. K.

1961 Anayasası'nı hazırlayanlar, işçilerin isteklerini ve memleketin sosyal hayatına katılma arzularını dikkate aldılar. 1963'de, özellikle o zamanlar Çalışma Bakanı bulunan şimdiki C.H.P. genel sekreteri Bay Bülent Ecevit'in ısrarlı çabaları sonucu, işçilere haklar tanıdılar. Sendikalar Kanunu, Grev ve Lokavt kanunu, Toplu Sözleşme Kanunu yürürlüğe girdi.

Bugün, sendika üyesi işçilerin adedi 700 bin'e varmaktadır; tarım işçileri ve küçük arazi sahipleri (ki bunların adedi çok daha fazla tutmaktadır) henüz sendikalaşmamışlardır. Başlangıçta, her iş kolundaki sendikalar, tek ve büyük bir milli federasyonda gruplaşıyorlardı: Türkiye İşçi Sendikaları Federasyonu (Türk-İş). Türk-İş, C. İ. S. L.'a bağlı idi Partiler üstünde mevki alma iddiasındadır. Fakat, 1967 başlarında, yeni bir sendika federasyonu Türkiye Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu (D. İ. S. K.) kurulmuştur.

Türkiye İşçi Partisi'nin desteğile kurulmuş bu yeni merkez şu inançtadır: «milli istiklâl için mücâdele ve sosyalizm uğruna savaş, bölünmez bir bütündür.» D. İ. S. K., işçi sınıfının kapitalistlere karşı mücâdelesini idare etme iddiasındadırlar. Bahis konusu mücadele yalnız emekçi kütlelerin durumunu düzeltme hedefi gütmekle kalmıyor, aynı zam[anda] Türkiye'yi yabancı kont[rolün]dan (mainmise) kurtarma [amacı]nı taşıyor.

Sendika enflasyonu, m[...]lik, Türk-İş idarecilerinin [A]merikanvari lüks hayat s[...]leri, Türk sendikacılığını z[ayıf]latan gözle görülür derece[de et]kili unsurlardandır.

Türk işçisinin ekonomik [du]rumuna göz atılırsa, o za[man] aşılması gerekli yol dah[a iyi] ortaya çıkar. Huzursuzluk [ta]biidir: endüstriyel teşebbü[sler] yüzde 200'den yüzde 300'e [ka]dar kârlar sağlayıp yatır[ım]ları paraları bir kaç yıl içi[nde] amorti ederlerken 1963'den yana, 200 kadar önemli g[rev] olmuştur.

Zonguldak grevi, bir zaf[erle] sonuçlanmış bulunuyor: 21 [Şu]bat günü, yeni bir toplu [söz]leşme imzalanmıştır; işçil[ere] 1963'den beri hak kazandık[ları] zamlar tanınmıştır. Bu yeni [bir] adımdır.»

Yedi başlı lider!

CHP'nin yedi başlı lideri homurdanmaya başladı. Bu adam ne istiyor? İçi cinayetlerin, şenaatlerin hasreti ile yanıyor. Şimdi bunları yapamadığı için damarlarını çatlatacak kadar kin ve hırs beynini sarsıyor, milleti irtica ile, gericilikle itham ediyor, bozguncu yeni ihtilâllerle tehdit ediyor. Fakat artık bu yedi başlı liderin kolu kanadı kırılmıştır. Zulüm ve delâlet, küfür ve ilhad devrinin rücuuna artık imkân kalmamıştır. Mekke fetholunmuş, putlar parçalanmış, Ebucehil gebermiş, leşi cehennem çukuruna atılmıştır.

EŞREF EDİP
(Bugün — 5.3.1968

Sağa göre Menemen!

Tam 38 sene evvel çok müessif ve kanlı bir hâdise olmuştu Menemen'de. Bu vak'aya kimin sebebiyet verdiği hâlâ kesinlikle malûm değil. Biz kaydı ihtiyatla şunu yazmak ve belirtmek isteriz ki, o zamanlar, gizliden gizliye işittiğimiz bir rivayete nazaran bu genç subay namzedi, yani Kubilây, namaz vakti camie giriyor ve halkı, bilhassa sarıklı ve yaşlıları tekmelemeye başlıyor ve hâdise bundan sonra meydana geliyor. Türk Milleti için bu hâdise karanlıktı. Amma ecnebiler için öyle değildi. O zamanın Polonya Büyükelçisi Olşovski, alenen, Menemen hâdisesinin İslâm aleyhine yapılmış bir komplo ve büyük din adamlarını ortadan kaldırmak için CHP'sinin bir tertibi olduğunu söylüyordu.

MÜNEVVER AYASLI
(B. Sabah — 4-3 1968)

Hele bir izin çıksın!

Bizim Adalet Bakanı'ndan bir ricamız var: Bir kanun maddesine göre kömüniste komünist demek suçtur, nasılsa böyle bir şey yazarsak herifler dâva açıp binlerce lira tazminat alıyorlar. Artık şu maddeyi kaldırtsın da köpeğe «köpek», ayı'ya «ayı», domuza «domuz» diyebilelim!

KADİRCAN KAFLI
(Tercüman - 3.3.1968)

NOT: Ve de Amerikan uşağına **«Amerikan uşağı»**, satılmışa **«satılmış»**, yalayıcıya **«yalayıcı»** denebilsin!

A N I * Haftalık Dergi * Kurucuları: YAŞAR KEMAL, FETHİ NACİ, DOĞAN ÖZGÜDEN * Sahibi ve Genel Yayın Müdürü DOĞAN ÖZGÜDEN * Bu sayıda Sorumlu Müdür YAŞAR UÇAR * Teknik Sekreter: İNCİ ÖZGÜDEN * İdare yeri: CAĞALOĞLU Başmusahip Sokak, Emek Han 16/31 İSTANBUL * Telefon: 27 81 09 * Posta Kutusu 934 SİRKECİ — İSTANBUL * Ankara temsilciliği Tel: 13 40 20 *

Dizgi ve Baskı: VATAN MATBAASI * Taşra Dağıtımı: HÜR DAĞITIM . Cağaloğlu İstanbul, Tel: 27 38 54 * İstanbul Dağıtımı: FUAT BÜTE - Ankara Cad. 34 İSTANBUL Tel: 27 89 49 * Abone Şartları: Yıllık 60 Lira, Altı Aylık 30 Lira, Üç aylık 15 lira * İlân: Santimi 25 Lira; yayın ilânları yüzde 50 indirimlidir.. * Tek sütun üzerine 5 Santimlik kutu yayın ilânları 50 Liradan kabul edilmektedir..